

STORYLIGHT

Τίτλος έκθεσης:

WP2.3 Περιεκτικός Οδηγός για
την ψηφιακή αφήγηση στην
εκπαίδευση ενηλίκων: διακρατική
συνολική έκθεση με συγκριτική
ανάλυση της μετανάστευσης και
της ένταξης: Αυστρία, Βέλγιο,
Κύπρος, Δανία και Γερμανία.

Συντάχθηκε από:

uniT

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	4
1. Δημογραφικά στοιχεία – συνολική κατάσταση	6
Αυστρία	6
Βέλγιο	7
Κύπρος	8
Δανία	9
Γερμανία	9
Κοινά βασικά ευρήματα	10
2. Μετανάστριες στην αγορά εργασίας	12
Κοινά βασικά ευρήματα	13
3. Η εκπαίδευση περιλαμβάνει την ψηφιακή εκπαίδευση	13
Αυστρία	13
Βέλγιο	13
Κύπρος	14
Δανία	14
Γερμανία	14
Κοινά βασικά ευρήματα	15
4. Νομικό πλαίσιο	15
Αυστρία	15
Βέλγιο	16
Κύπρος	16
Δανία	16
Γερμανία	17
Βασικές ομοιότητες και διαφορές	17
5. Κοινωνική ένταξη	18
Αυστρία	18
Βέλγιο	18
Κύπρος	19
Δανία	19

Γερμανία	20
Βασικές ομοιότητες και διαφορές	20
1) Εισαγωγή	23
2) Αποτελέσματα των ομάδων εστίασης μεταναστριών	23
3) Αποτελέσματα των ομάδων εστίασης των εκπαιδευτών ενηλίκων	27
4) Αποτελέσματα των ατομικών συνεντεύξεων με μετανάστριες	30
5) Αποτελέσματα των ατομικών συνεντεύξεων με εκπαιδευτές ενηλίκων	35
1. Λόγοι και πεδίο εφαρμογής του οδηγού	46
2. Οι βασικές αρχές της ψηφιακής αφήγησης χωρίς αποκλεισμούς	46
3. Οργανωτικές προϋποθέσεις για την διαδραστική ψηφιακή αφήγηση ιστοριών	48
4. Διαδικασία ψηφιακής αφήγησης χωρίς αποκλεισμούς: Βασικά στάδια	48
5. Εμπόδια και παράγοντες που εντοπίστηκαν σε διάφορες χώρες	49
6. Ρητή ευθυγράμμιση με το DigComp 3.0 και το LifeComp	50
7. Εναρμόνιση και σύμπνοια με LifeComp: Προσωπικές και κοινωνικές διαστάσεις της αφήγησης	54
8. Ολοκληρωμένος πίνακας ικανοτήτων: DigComp 3.0 x LifeComp	56
9. Επιπτώσεις για τους παρόχους εκπαίδευσης ενηλίκων	56
10. Τελικές παρατηρήσεις	57
Παράρτημα 1: Κατευθυντήριες ερωτήσεις για τις συνεντεύξεις της ομάδας εστίασης και των εκπαιδευτών ενηλίκων	58
Παράρτημα 2 Κατευθυντήριες ερωτήσεις για την ομάδα εστίασης των μεταναστριών	59
Παράρτημα 3: κατευθυντήριες ερωτήσεις για τις συνεντεύξεις με τις μετανάστριες	60

A) Εισαγωγή

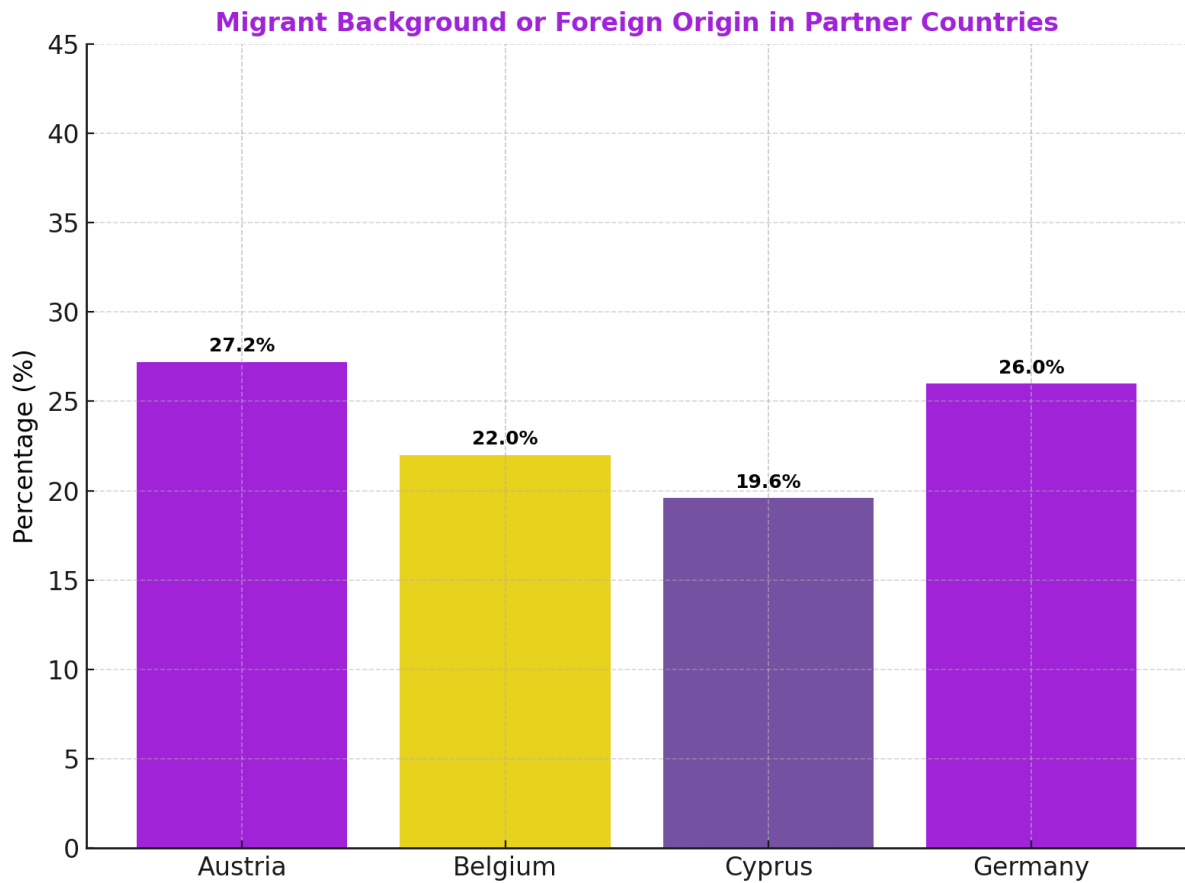
Η μετανάστευση έχει διαμορφώσει βαθιά το δημογραφικό και κοινωνικό τοπίο πολλών ευρωπαϊκών χωρών τις τελευταίες δεκαετίες. Η παρούσα έκθεση παρέχει μια συγκριτική επισκόπηση, συνθέτοντας τα τρέχοντα ερευνητικά ευρήματα από την Αυστρία, το Βέλγιο, την Κύπρο, τη Δανία και τη Γερμανία, με ιδιαίτερη έμφαση στις εμπειρίες των γυναικών με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Υπογραμμίζει βασικά στοιχεία, όπως τα προφίλ των μεταναστευτικών πληθυσμών, καθώς και τις συγκεκριμένες προκλήσεις που σχετίζονται με την ένταξη, την εκπαίδευση, την απασχόληση και την πολιτική.

Σύμφωνα με το ερευνητικό πλαίσιο, η μελέτη αυτή είναι δομημένη σε τρία κύρια μέρη: μια ανάλυση εγγράφων, ποιοτικές συνεντεύξεις με ομάδες εστίασης με εκπαιδευτές ενηλίκων και μετανάστριες, και ατομικές συνεντεύξεις με δύο μετανάστριες και δύο εκπαιδευτές ενηλίκων. Αυτές οι προσεγγίσεις προσφέρουν συνολικά μια λεπτομερή κατανόηση των πολύπλοκων πραγματικοτήτων που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες σε διαφορετικά περιβάλλοντα.

B) Δευτερεύουσα Έρευνα

Εισαγωγή

Η παρούσα έκθεση βασίζεται σε εκτενή έρευνα για την ανάλυση της κατάστασης των μεταναστριών, με ιδιαίτερη έμφαση στις δημογραφικές τάσεις και το ευρύτερο μεταναστευτικό τοπίο σε επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται σε βασικούς τομείς όπως η απασχόληση, η ψηφιακή εκπαίδευση, το νομικό πλαίσιο και η ένταξη. Με την ανάδειξη αυτών των κρίσιμων τομέων, η έκθεση στοχεύει να προσφέρει μια λεπτομερή κατανόηση των πολύπλευρων πραγματικοτήτων και προκλήσεων που αντιμετωπίζουν σήμερα οι μετανάστριες.

Σχήμα 1. Μεταναστευτικό υπόβαθρο ή ξένη καταγωγή στις χώρες εταίρους του STORYLIGHT (Αυστρία, Βέλγιο, Κύπρος, Γερμανία). Τα ποσοστά αντικατοπτρίζουν το μερίδιο των γυναικών ή του πληθυσμού με μεταναστευτικό υπόβαθρο μεταξύ 2021-2024.

1. Δημογραφικά στοιχεία – συνολική κατάσταση

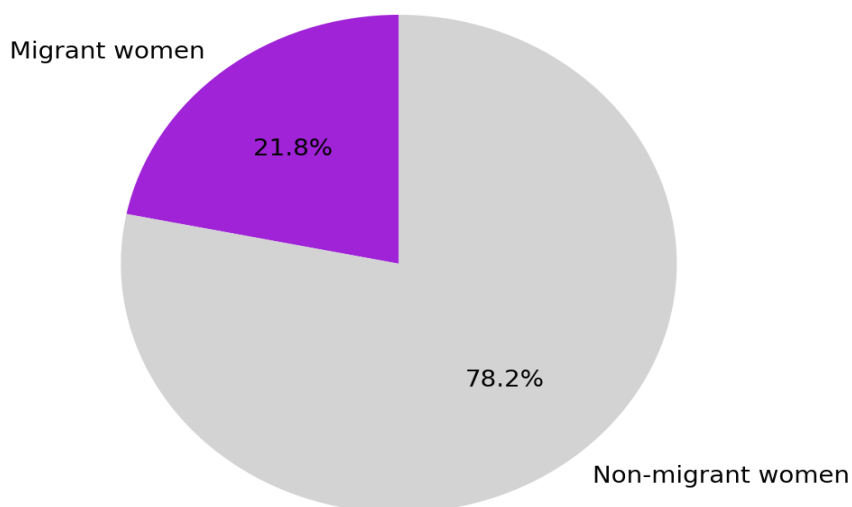
Αυστρία

Η Αυστρία αναφέρει ότι το 2024 περίπου το 27,2 % του πληθυσμού της είχε μεταναστευτικό υπόβαθρο. Οι γυναίκες με μεταναστευτικό υπόβαθρο αποτελούν περίπου το 21,8 % του συνολικού γυναικείου πληθυσμού.

Στη Στυρία και στο Γκρατς, τα ποσοστά αυτά είναι ελαφρώς χαμηλότερα, αλλά εξακολουθούν να είναι σημαντικά. Η έκθεση υπογραμμίζει τον κρίσιμο ρόλο των μεταναστών στην αντιμετώπιση των δημογραφικών αναγκών και των αναγκών της αγοράς εργασίας, αναγνωρίζοντας παράλληλα ότι οι δημόσιες συζητήσεις επικεντρώνονται δυσανάλογα στη μετανάστευση των προσφύγων, η οποία αποτελεί μόνο ένα μικρό μέρος της συνολικής μετανάστευσης.

Ο χωρικός διαχωρισμός είναι έντονος στις αυστριακές πόλεις, με τους νεοαφιχθέντες να συγκεντρώνονται συχνά σε λιγότερο ευνοημένες περιοχές που προσφέρουν λιγότερους πόρους και δημόσιες υπηρεσίες. Αυτή η άνιση κατανομή των ευκαιριών μπορεί να ενισχύσει τις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες, ιδίως για τις γυναίκες και τις οικογένειες με μεταναστευτικό υπόβαθρο.

Austria: Women with Migration Background

Σχήμα 2. Αυστρία: Γυναίκες με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Πάνω από το ένα πέμπτο (21,8 %) όλων

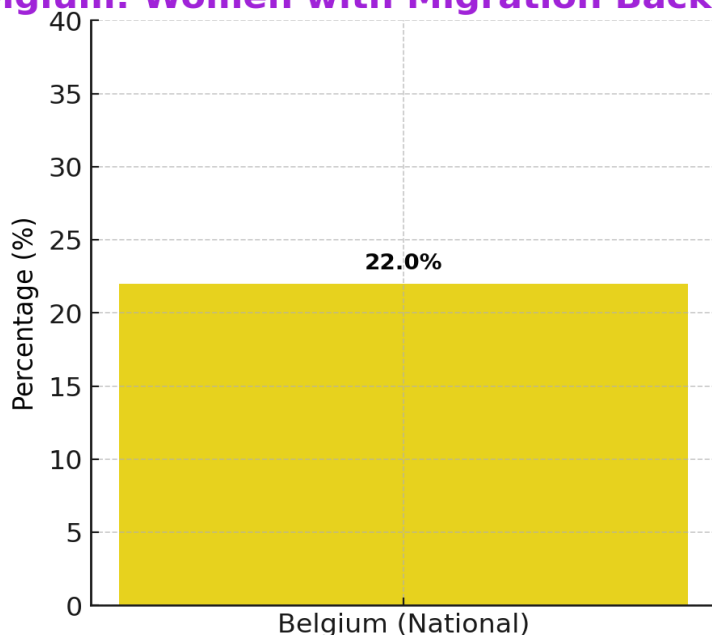
των γυναικών στην Αυστρία είναι μεταναστευτικής καταγωγής.

Βέλγιο

Το Βέλγιο, και ιδίως οι Βρυξέλλες, χαρακτηρίζονται από έναν ιδιαίτερα διεθνή πληθυσμό. Το 2023, το 37,2% των κατοίκων των Βρυξελλών ήταν μη Βέλγοι. Σε εθνικό επίπεδο, περίπου το 22% του πληθυσμού έχει μη ευρωπαϊκή ή ξένη καταγωγή. Η μετανάστευση στο Βέλγιο οφείλεται σε ένα συνδυασμό οικογενειακής επανένωσης (ιδίως μεταξύ των γυναικών), εκπαιδευτικών επιδιώξεων και επαγγελματικών ευκαιριών. Οι γυναίκες κατέχουν κεντρική θέση σε αυτές τις μεταναστευτικές ροές, με το 72% να ενώνεται με την οικογένειά του, το 50% να φτάνει για σπουδές και το 34% για εργασία.

Τα μεταναστευτικά πρότυπα είναι ιδιαίτερα διαφορετικά και ο κοσμοπολίτικος χαρακτήρας του Βελγίου αποτελεί τόσο πλεονέκτημα όσο και πρόκληση όσον αφορά την κοινωνική συνοχή και τις ίσες ευκαιρίες.

Belgium: Women with Migration Background

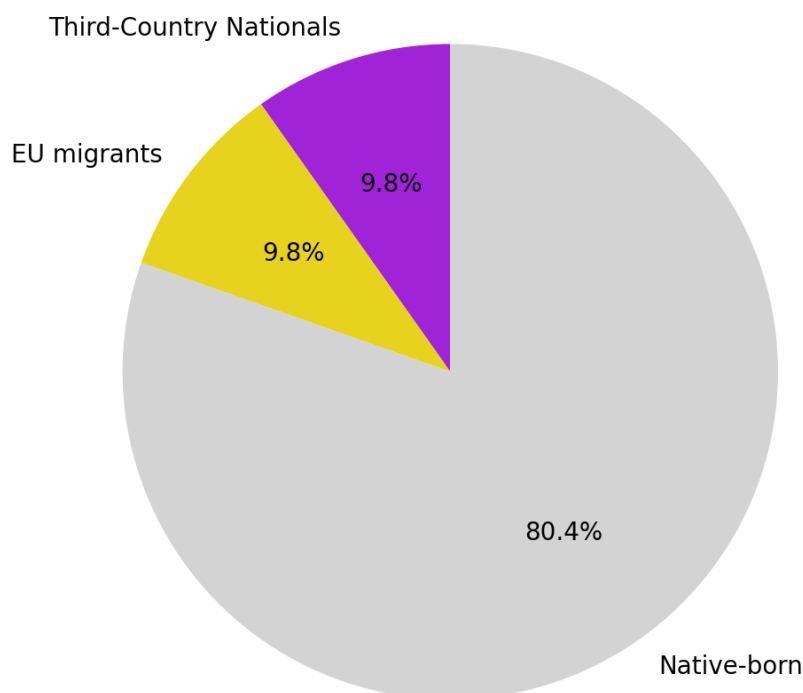

Σχήμα 3. Βέλγιο: Γυναίκες με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Σε εθνικό επίπεδο, το 22% των γυναικών είναι μεταναστευτικής καταγωγής, με υψηλότερες συγκεντρώσεις σε αστικές περιοχές όπως οι Βρυξέλλες.

Κύπρος

Η Κύπρος έχει μετατραπεί από χώρα μετανάστευσης σε χώρα που τώρα δέχεται μετανάστες. Από το 2023, περίπου το 9,8% του πληθυσμού είναι υπήκοοι τρίτων χωρών (TCN), με παρόμοιο ποσοστό να είναι πολίτες της ΕΕ μέσω της ενδοκοινοτικής κινητικότητας. Η μετανάστευση στην Κύπρο περιλαμβάνει τόσο τη μετανάστευση εργατικού δυναμικού χαμηλής ειδίκευσης (οικιακή εργασία, φροντίδα, γεωργία) όσο και αυξανόμενες ροές αιτούντων άσυλο και ειδικευμένων επαγγελματιών. Ο πληθυσμός μεταναστών δεύτερης γενιάς είναι ακόμη μικρός, αλλά αυξάνεται, ιδίως στα σχολεία.

Cyprus: Population Composition by Migration Status

Σχήμα 4. Κύπρος: Σύνθεση πληθυσμού ανά μεταναστευτικό καθεστώς. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών (9,8%) και οι μετανάστες από την ΕΕ (9,8%) αντιπροσωπεύουν συνολικά σχεδόν το ένα πέμπτο του συνολικού πληθυσμού.

Δανία

Η Δανία και οι σκανδιναβικές χώρες είναι γνωστές για την προώθηση της ισότητας των φύλων και την ενθάρρυνση της οικονομικής ανεξαρτησίας των γυναικών. Η μετανάστευση έχει διαφοροποιήσει τη δανική κοινωνία, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές ανισότητες. Οι μετανάστες εργαζόμενοι, ειδικά εκείνοι με περιορισμένη εκπαίδευση ή δεξιότητες, αντιμετωπίζουν χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης, μειωμένα εισοδήματα και μεγαλύτερη εξάρτηση από την κοινωνική πρόνοια — οι διαφορές αυτές είναι από τις μεγαλύτερες μεταξύ των ανεπτυγμένων χωρών.

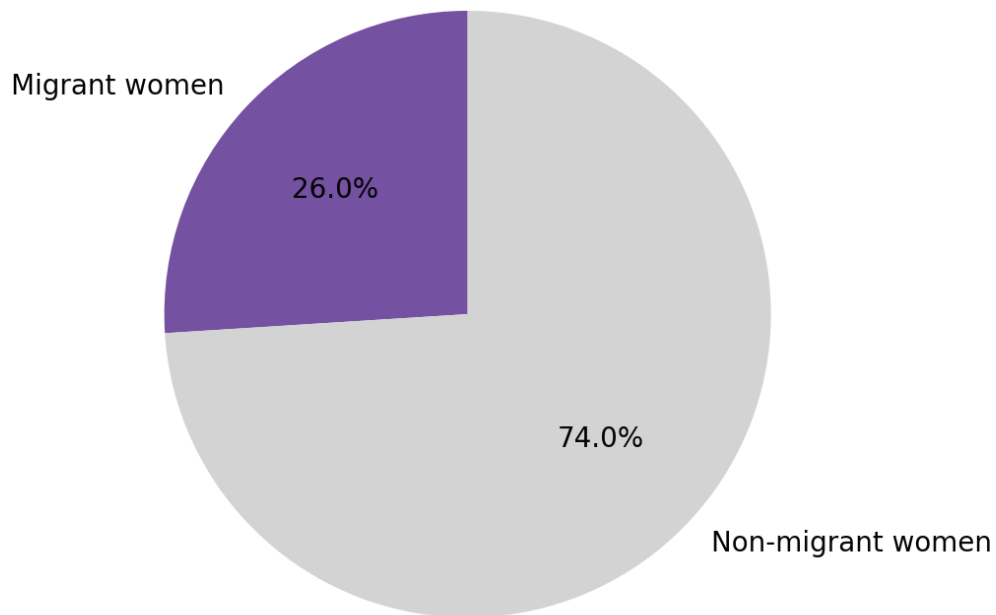
Η εκπαίδευση ενηλίκων στη Δανία αντιμετωπίζει πολύπλοκες πιέσεις από την πολιτική, τις απαιτήσεις της αγοράς και τις διαφορετικές ανάγκες των μαθητών. Οι γυναίκες μετανάστριες επιχειρηματίες συχνά αντιμετωπίζουν «διπλή διάκριση» λόγω του φύλου, του πολιτισμικού, εθνοτικού ή θρησκευτικού τους υπόβαθρου. Η εξασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση και την απασχόληση για αυτές τις ομάδες παραμένει μια επείγουσα πολιτική και κοινωνική πρόκληση.

Γερμανία

Στη Γερμανία, το 2021, σχεδόν 11 εκατομμύρια γυναίκες είχαν μεταναστευτικό υπόβαθρο, με 3,2 εκατομμύρια να έχουν υπηκοότητα τρίτης χώρας. Ως ομοσπονδιακή δημοκρατία, το πολιτικό τοπίο της Γερμανίας χαρακτηρίζεται από συχνές περιφερειακές εκλογές και μεταβαλλόμενες στάσεις απέναντι στη μετανάστευση, με την αυξανόμενη υποστήριξη προς τα λαϊκιστικά κόμματα να επηρεάζει τις δημόσιες συζητήσεις και τις πολιτικές θέσεις.

Οι μετανάστριες υφίστανται διατομεακή διάκριση, αντιμετωπίζοντας προκλήσεις που βασίζονται στο φύλο, την καταγωγή και τη μητρότητα. Οι γερμανικές οργανώσεις επενδύουν όλο και περισσότερο στην εκπαίδευση για τη διαφορετικότητα και τη διατομεακότητα, με στόχο την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των μεταναστριών και την υποστήριξη της πλήρους συμμετοχής τους στην κοινωνία.

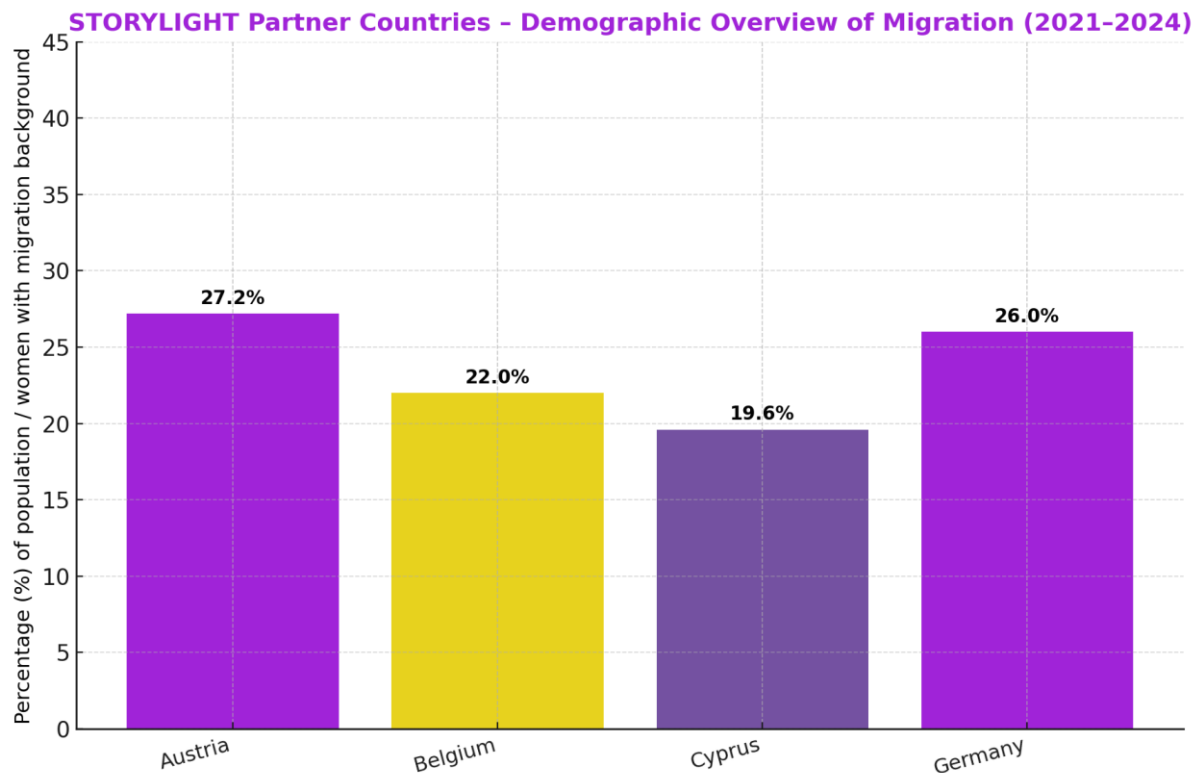
Germany: Women with Migration Background

Σχήμα 5. Γερμανία: Γυναίκες με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Περίπου μία στις τέσσερις γυναίκες (26%) στη Γερμανία έχει μεταναστευτική καταγωγή.

Κοινά βασικά ευρήματα

Σε όλες αυτές τις χώρες, αναδύονται κοινά θέματα: η μετανάστευση είναι πολυδιάστατη, με τις γυναίκες να διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην οικογένεια, την εκπαίδευση και την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού. Αν και το πλαίσιο κάθε χώρας είναι μοναδικό —διαμορφωμένο από την ιστορία, την πολιτική και τη δημογραφία— όλες αντιμετωπίζουν προκλήσεις όσον αφορά την ένταξη των μεταναστών, ιδίως των γυναικών. Παράγοντες όπως ο χωρικός διαχωρισμός, τα εμπόδια στην αγορά εργασίας, η εκπαίδευση και η διατομεακή διάκριση βρίσκονται στο επίκεντρο των συνεχιζόμενων συζητήσεων και μεταρρυθμίσεων. Αποτελεσματικές πολιτικές, κοινωνική

Σχήμα 6. Χώρες εταίροι του STORYLIGHT – συνοπτική πληροφοριακή γραφική παράσταση.

Συγκριτική επισκόπηση των μεταναστριών και του πληθυσμού με μεταναστευτικό υπόβαθρο στην Αυστρία, το Βέλγιο, την Κύπρο και τη Γερμανία (η Δανία δεν περιλαμβάνεται, καθώς δεν παρέχονται στατιστικά στοιχεία από τον αρμόδιο εταίρο).

2. Μετανάστριες στην αγορά εργασίας

- **Αυστρία:** Οι μετανάστριες αντιμετωπίζουν σημαντικά μειονεκτήματα στην απασχόληση, ιδίως εκείνες με χαμηλότερες δεξιότητες και περιορισμένες γλωσσικές ικανότητες. Έχουν υψηλή εκπροσώπηση σε τομείς με χαμηλούς μισθούς, όπως η φιλοξενία και ο καθαρισμός, και πολλές από αυτές είναι εργαζόμενες φτωχές παρά την απασχόλησή τους. Η πρόσβαση σε κατάλληλες θέσεις εργασίας περιορίζεται από γλωσσικά εμπόδια, έλλειψη δικτύων και ανεπαρκή υποστήριξη για τη φροντίδα των παιδιών ή την κατάρτιση.
- **Βέλγιο:** Οι μετανάστριες έχουν χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης σε σύγκριση με τις γηγενείς γυναίκες, κυρίως λόγω των γλωσσικών φραγμών και της μη αναγνώρισης των ξένων προσόντων. Η υπερκειμενότητα είναι συχνή και το μισθολογικό χάσμα των μεταναστών έχει διευρυνθεί (13 % χαμηλότερο εισόδημα σε σύγκριση με τους γηγενείς). Για καλύτερη ένταξη απαιτείται προσιτή φροντίδα παιδιών και στοχευμένη υποστήριξη.
- **Κύπρος:** Οι μετανάστριες από χώρες εκτός ΕΕ απασχολούνται συχνά σε οικιακές εργασίες και εργασίες φροντίδας, ανεξάρτητα από τα προσόντα τους. Η υπερκειμενότητα και η άτυπη, χαμηλόμισθη απασχόληση είναι ευρέως διαδεδομένες. Ενώ ορισμένοι μετανάστες απασχολούνται λόγω των απαιτήσεων για άδεια εργασίας, τα εμπόδια περιλαμβάνουν τη γλώσσα, την έλλειψη αναγνώρισης των προσόντων και την πρόσβαση σε υπηρεσίες φροντίδας παιδιών. Νέες πολιτικές και πρωτοβουλίες κατάρτισης στοχεύουν στη βελτίωση της απασχολησιμότητας και της ένταξης.
- **Δανία:** Οι μετανάστριες υποεκπροσωπούνται στην αμειβόμενη εργασία και αντιμετωπίζουν προκλήσεις όπως θεσμικός ρατσισμός, γλωσσικά εμπόδια και υποτιμημένη εργασιακή εμπειρία. Υπάρχουν προγράμματα στήριξης, αλλά η ένταξη παραμένει δύσκολη, με πολλές από αυτές να παραμένουν σε ασταθείς, χαμηλόμισθες θέσεις εργασίας. Προτεραιότητα δίνεται στην οικονομική ένταξη, συχνά σε βάρος της ευρύτερης κοινωνικής ένταξης.
- **Γερμανία:** Παρά τις πολιτικές που προωθούν τη μεγαλύτερη πρόσβαση των μεταναστών στην αγορά εργασίας, εξακολουθεί να υπάρχει σημαντική διάκριση, ειδικά για τις γυναίκες με ορατά θρησκευτικά ή εθνοτικά χαρακτηριστικά (π.χ. μαντίλες, μη γερμανικά ονόματα).

Οι γυναίκες μετανάστριες με υψηλά προσόντα πρέπει να υποβάλλουν αιτήσεις πολύ πιο συχνά από τις γυναίκες με τοπική καταγωγή για να πάρουν συνέντευξη, με τη διάκριση να είναι διαδεδομένη στην πρόσληψη για θέσεις υψηλότερης ειδίκευσης.

Κοινά βασικά ευρήματα

Συνοπτικά, οι μετανάστριες σε όλη την Ευρώπη αντιμετωπίζουν επίμονα εμπόδια στην αγορά εργασίας, όπως γλωσσικές δυσκολίες, έλλειψη αναγνώρισης των ξένων προσόντων, διακρίσεις και περιορισμένη πρόσβαση σε δίκτυα υποστήριξης. Αν και ορισμένες πολιτικές προσπάθειες και πρωτοβουλίες είναι πολλά υποσχόμενες, η πραγματική πρόοδος θα απαιτήσει συνεχή, στοχευμένη δράση για να εξασφαλιστούν ισότιμες ευκαιρίες και ουσιαστική κοινωνική ένταξη για τις μετανάστριες σε κάθε χώρα.

3. Η εκπαίδευση περιλαμβάνει την ψηφιακή εκπαίδευση

Αυστρία

Οι μετανάστριες στην Αυστρία έχουν πολύ διαφορετικό εκπαιδευτικό υπόβαθρο. Αν και το μορφωτικό επίπεδο βελτιώνεται σταθερά από γενιά σε γενιά, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά εμπόδια, ιδίως όσον αφορά την αναγνώριση των ξένων προσόντων και την πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Η γλωσσική επάρκεια είναι κρίσιμη για την ένταξη, καθώς πολλά παιδιά χρειάζονται πρόσθετη υποστήριξη στα γερμανικά για να επιτύχουν στο σχολείο. Η ψηφιακή εκπαίδευση επικεντρώνεται κυρίως στην απασχολησιμότητα. Δομικές προκλήσεις, όπως οι περιορισμένοι πόροι και τα θεσμικά εμπόδια, συμβάλλουν στη μείωση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων για τις μετανάστριες και τα παιδιά τους.

Βέλγιο

Οι μετανάστριες στο Βέλγιο αντιμετωπίζουν επίμονες εκπαιδευτικές προκλήσεις, ιδίως γλωσσικά εμπόδια και περιορισμένη πρόσβαση σε πόρους. Η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου είναι συχνή,

και η ψηφιακή παιδεία θεωρείται όλο και περισσότερο απαραίτητη για την κοινωνική και οικονομική ένταξη. Οι οργανώσεις υποστηρίζουν ενεργά την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων μεταξύ των μεταναστριών, ωστόσο εξακολουθεί να υπάρχει σημαντικό ψηφιακό χάσμα. Οι εξατομικευμένες λύσεις, όπως η δωρεάν φροντίδα παιδιών και η καθοδήγηση, έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικές, αλλά απαιτούν ευρύτερη εφαρμογή.

Κύπρος

Η Κύπρος εγγυάται δωρεάν δημόσια εκπαίδευση σε όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα από την καταγωγή τους, και δίνει προτεραιότητα στην εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας για τους νεοαφιχθέντες. Οι μετανάστριες εκπροσωπούνται καλά στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά λιγότερο στην επαγγελματική κατάρτιση. Η εκπαίδευση ενηλίκων επικεντρώνεται κυρίως στη γλώσσα και τις βασικές δεξιότητες, με τις πρωτοβουλίες ψηφιακής παιδείας να αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία. Ωστόσο, οι επαγγελματικές και οικογενειακές υποχρεώσεις, σε συνδυασμό με την έλλειψη πληροφοριών, συχνά εμποδίζουν τη συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα.

Δανία

Στη Δανία, η πρόσβαση τόσο στη γενική όσο και στην ψηφιακή εκπαίδευση είναι ζωτικής σημασίας για την κοινωνική ένταξη των μεταναστριών. Παρά την υψηλή συνδεσιμότητα της Δανίας, οι ψηφιακές ανισότητες παραμένουν, ιδίως μεταξύ των προσφύγων και των περιθωριοποιημένων ομάδων. Η ένταξη συνδέεται στενά με τις γλωσσικές δεξιότητες, αλλά δεν όλες οι εκπαιδευτικές ευκαιρίες γίνονται αντιληπτές θετικά από τις μεταναστρίες, ιδίως από τις μεγαλύτερες σε ηλικία, οι οποίες ενδέχεται να αντιμετωπίζουν προκλήσεις με τα υποχρεωτικά μαθήματα γλώσσας.

Γερμανία

Οι μετανάστριες στη Γερμανία έχουν επίσης ευρύ φάσμα εκπαιδευτικού υπόβαθρου και αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια στην αναγνώριση των προσόντων τους. Αυτές οι προκλήσεις οδηγούν σε χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης και περιορισμένη πρόσβαση σε θέσεις εργασίας που απαιτούν προσόντα. Η ψηφιακή εκπαίδευση επικεντρώνεται κυρίως στην απασχολησιμότητα,

όπως οι αιτήσεις για εργασία, αλλά οι κρίσιμες ψηφιακές δεξιότητες (όπως η παιδεία στα μέσα επικοινωνίας) αντιμετωπίζονται μόνο πρόσφατα, και οι μετανάστριες δεν αναγνωρίζονται πάντα ως συγκεκριμένη ομάδα-στόχος.

Κοινά βασικά ευρήματα

Και στις πέντε χώρες, οι μετανάστριες αντιμετωπίζουν κοινές προκλήσεις όσον αφορά την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την ψηφιακή παιδεία, όπως γλωσσικά εμπόδια, αναγνώριση προσόντων και εξισορρόπηση των επαγγελματικών και οικογενειακών υποχρεώσεων. Αν και οι εθνικές πολιτικές και πρωτοβουλίες ποικίλλουν, δίνεται όλο και μεγαλύτερη έμφαση στην εκμάθηση γλωσσών, την εξατομικευμένη υποστήριξη και τις ψηφιακές δεξιότητες ως βασικά εργαλεία για την ένταξη και την ενδυνάμωση. Οι συστηματικές προσπάθειες για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση των εκπαιδευτικών και κοινωνικών αποτελεσμάτων των μεταναστριών σε ολόκληρη την Ευρώπη.

4. Νομικό πλαίσιο

Αυστρία

Το μεταναστευτικό σύστημα της Αυστρίας κάνει σαφή διάκριση μεταξύ πολιτών της ΕΕ/ΕΟΧ/Ελβετίας και υπηκόων τρίτων χωρών. Ενώ οι πολίτες της ΕΕ απολαμβάνουν σχετικά απλή πρόσβαση στην διαμονή και την απασχόληση, οι υπήκοοι τρίτων χωρών πρέπει να αντιμετωπίσουν πολύπλοκους κανονισμούς για την έκδοση αδειών που συνδέονται με συγκεκριμένους εργοδότες ή σκοπούς, όπως εργασία, σπουδές ή οικογενειακοί λόγοι. Η απόκτηση ιθαγένειας είναι δύσκολη, καθώς απαιτεί τουλάχιστον δέκα χρόνια νόμιμης διαμονής, άριστη γνώση της γερμανικής γλώσσας και αποποίηση της προηγούμενης ιθαγένειας. Τόσο η πολιτογράφηση όσο και η παράταση των αδειών επικρίνονται ως κοινωνικά επιλεκτικές και δαπανηρές. Οι διαδικασίες ασύλου είναι αργές, αφήνοντας συχνά τους αιτούντες σε κατάσταση άγχους και αδράνειας, ενώ οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες αποκτούν πλήρη πρόσβαση στην αγορά εργασίας για περιορισμένο χρονικό διάστημα.

Το μεταναστευτικό πλαίσιο του Βελγίου προβλέπει πέντε κύριους νόμιμους διαύλους εισόδου:

ελευθέρη κυκλοφορία στην ΕΕ, οικογενειακή επανένωση, φοιτητικές βίζες, άδειες εργασίας για αλλοδαπούς και άσυλο. Η μεταπολεμική περίοδος χαρακτηρίστηκε από ευέλικτη μετανάστευση εργατικού δυναμικού, η οποία αργότερα περιορίστηκε λόγω των οικονομικών δυσκολιών. Σήμερα, η οικογενειακή επανένωση είναι η πιο συνηθισμένη οδός, αλλά οι διοικητικές καθυστερήσεις και οι υψηλές απαιτήσεις εισοδήματος μπορούν να εμποδίσουν τη διαδικασία. Οι αιτούντες άσυλο αποκτούν άμεση βασική βοήθεια και δικαίωμα εργασίας μετά από τέσσερις μήνες. Η βελγική υπηκοότητα μπορεί να αποκτηθεί μετά από πέντε χρόνια διαμονής και απόδειξη γλωσσικής και κοινωνικής ένταξης, γεγονός που αντικατοπτρίζει μια σχετικά προσιτή οδό σε σύγκριση με την Αυστρία και την Κύπρο.

Κύπρος

Το μεταναστευτικό σύστημα της Κύπρου επικεντρώνεται στην προσωρινή μετανάστευση εργατικού δυναμικού, την οικογενειακή επανένωση, τις φοιτητικές βίζες και τη διεθνή προστασία (άσυλο). Οι άδειες εργασίας είναι συγκεκριμένες για κάθε τομέα και συχνά βραχυπρόθεσμες, περιορίζοντας τις προοπτικές μακροπρόθεσμης ένταξης. Η οικογενειακή επανένωση για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας είναι ιδιαίτερα δύσκολη, επηρεάζοντας πολλές μετανάστριες. Οι αιτούντες άσυλο αντιμετωπίζουν παρατεταμένες περιόδους αναμονής και περιορισμένες ευκαιρίες απασχόλησης. Η μακροπρόθεσμη διαμονή είναι δυνατή μετά από πέντε χρόνια, αλλά η πολιτογράφηση απαιτεί επτά χρόνια διαμονής και γνώση της ελληνικής γλώσσας και της κυπριακής ιστορίας. Η ιθαγένεια λόγω γέννησης δεν χορηγείται, γεγονός που περιπλέκει τα πράγματα για τους μετανάστες δεύτερης γενιάς.

Δανία

Η Δανία υιοθετεί μια διττή προσέγγιση για την ένταξη των μεταναστών: «ενδυνάμωση από πάνω» μέσω προγραμμάτων που διοργανώνονται από την κυβέρνηση (συχνά εστιασμένα στην οικονομική παραγωγικότητα και την επιχειρηματικότητα) και «ενδυνάμωση από κάτω» μέσω πρωτοβουλιών της κοινωνίας των πολιτών που στοχεύουν στην κοινωνική και πολιτική ένταξη. Οι μετανάστριες αντιμετωπίζουν εμπόδια στην πολιτική ενδυνάμωση και την εκπαίδευση, καθώς οι πολιτικές ένταξης συχνά δίνουν προτεραιότητα στην ταχεία απασχόληση έναντι της ολιστικής ένταξης. Η

ψηφιακή εκπαίδευση και η γλωσσική επάρκεια είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχή ένταξη, αλλά οι γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας και εκείνες με λιγότερη τυπική εκπαίδευση μπορεί να θεωρούν τα μαθήματα γλώσσας ως επιβάρυνση.

Γερμανία

Το σύστημα μετανάστευσης και ένταξης της Γερμανίας χαρακτηρίζεται από ποικίλους τίτλους διαμονής, που συχνά βασίζονται σε οικογενειακούς ή ανθρωπιστικούς λόγους. Η οικογενειακή επανένωση ρυθμίζεται αυστηρά, με περιορισμούς και καθυστερήσεις που επηρεάζουν τις χωρισμένες οικογένειες. Το «δικαίωμα διαμονής ευκαιρίας» επιτρέπει στους μακροχρόνια ανεκτούς μετανάστες να εξασφαλίσουν νομικό καθεστώς και πρόσβαση στην αγορά εργασίας, κάτι που είναι επωφελές τόσο για την κοινωνία όσο και για τους μετανάστες, δεδομένης της έλλειψης εργατικού δυναμικού. Οι διαδικασίες πολιτογράφησης απαιτούν αρκετά χρόνια διαμονής και ένταξης, ενώ οι πρόσφατες νομοθετικές τροποποιήσεις αποσκοπούν στη βελτίωση της πρόσβασης στη διαμονή και την απασχόληση για τους μετανάστες με αβέβαιο καθεστώς.

Βασικές ομοιότητες και διαφορές

- **Διαμονή και εργασία:** Όλες οι χώρες κάνουν διάκριση μεταξύ των μεταναστών με βάση την προέλευσή τους (ΕΕ έναντι μη ΕΕ), με τους υπηκόους τρίτων χωρών να αντιμετωπίζουν αυστηρότερες προϋποθέσεις. Η πρόσβαση στην αγορά εργασίας συνδέεται συχνά με συγκεκριμένες άδειες και δηλώσεις εργοδοτών, με εξαίρεση τους αναγνωρισμένους πρόσφυγες, οι οποίοι γενικά αποκτούν ευρεία πρόσβαση μετά την έγκριση.
- **Επανένωση οικογενειών:** Αν και οι πολιτικές επιτρέπουν την επανένωση οικογενειών, τα υψηλά όρια και οι μακροχρόνιες διοικητικές διαδικασίες συχνά εμποδίζουν την έγκαιρη επανένωση, ιδίως για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες με χαμηλό εισόδημα.
- **Εκπαίδευση και ένταξη:** Η γλωσσική επάρκεια και οι ψηφιακές δεξιότητες είναι καθολικά κρίσιμες για την επιτυχή ένταξη, αλλά οι εκπαιδευτικές ευκαιρίες και απαιτήσεις ποικίλλουν, δημιουργώντας μερικές φορές πρόσθετα εμπόδια στη συμμετοχή, ιδίως για τις γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας ή με χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης.

- **Ιθαγένεια:** Η απόκτηση ιθαγένειας είναι μια μακρά και πολύπλοκη διαδικασία σε όλες τις χώρες, με την Αυστρία και την Κύπρο να επιβάλλουν αυστηρότερες απαιτήσεις και το Βέλγιο να προσφέρει μια σχετικά πιο εφικτή οδό μετά από πέντε χρόνια.
- **Άσυλο και προστασία:** Οι διαδικασίες για το άσυλο και τη διεθνή προστασία είναι συχνά αργές και περιοριστικές, αφήνοντας τους μετανάστες σε κατάσταση αβεβαιότητας και με περιορισμένη πρόσβαση στην απασχόληση ή την κοινωνική πρόνοια.

5. Κοινωνική ένταξη

Αυστρία

Το τοπίο της ένταξης στην Αυστρία χαρακτηρίζεται τόσο από ευκαιρίες όσο και από σημαντικά εμπόδια. Ενώ πολλοί μετανάστες αναπτύσσουν σταδιακά ένα αίσθημα του «ανήκουν», οι μακροχρόνιοι κάτοικοι συχνά αναφέρουν αρνητικές εμπειρίες ένταξης και διακρίσεις, ιδίως στον χώρο εργασίας, στην εκπαίδευση και στις συναλλαγές με τις αρχές. Η πολιτική συμμετοχή των υπηκόων τρίτων χωρών παραμένει περιορισμένη λόγω των περιοριστικών δικαιωμάτων πολιτογράφησης και ψήφου. Παρ' όλα αυτά, οι τοπικές ενώσεις και οι κοινοτικές ομάδες διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην προώθηση της ένταξης και στην υποστήριξη των πολιτισμικών ανταλλαγών. Η εκμάθηση της γλώσσας είναι θεμελιώδης, αλλά οι ευκαιρίες για εξάσκηση της γερμανικής γλώσσας εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την απασχόληση και τις κοινωνικές επαφές. Τα πρότυπα χρήσης των μέσων ενημέρωσης ενισχύουν περαιτέρω τα γλωσσικά χάσματα, με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα τηλεοπτικά κανάλια στη μητρική γλώσσα να κυριαρχούν μεταξύ των μεταναστών.

Βέλγιο

Η ομοσπονδιακή δομή του Βελγίου έχει ως αποτέλεσμα την ύπαρξη διαφορετικών πολιτικών ένταξης σε κάθε περιφέρεια. Η Φλάνδρα υιοθετεί μια πολυπολιτισμική και υποχρεωτική προσέγγιση, δίνοντας έμφαση στη γλώσσα και την πολιτική εκπαίδευση, ενώ η Βαλλωνία εστιάζει στην κοινωνική συνοχή και την καταπολέμηση του αποκλεισμού, εμπνευσμένη από το γαλλικό μοντέλο. Το χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση των μεταναστών, ιδίως των γυναικών,

είναι έντονο, με τις ευθύνες φροντίδας των παιδιών και τα διαρθρωτικά εμπόδια να περιορίζουν τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας. Οι τροποποιήσεις των πολιτικών επιδιώκουν να αντιμετωπίσουν αυτές τις προκλήσεις, αλλά τα αποτελέσματα παραμένουν άνισα, επηρεαζόμενα από αλληλένδετους παράγοντες όπως η καταγωγή, η οικογενειακή κατάσταση και το καθεστώς διαμονής.

Κύπρος

Ιστορικά, η Κύπρος δεν είχε επίσημη πολιτική ένταξης, εστιάζοντας περισσότερο στη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών παρά στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης. Τα γλωσσικά και πολιτισμικά εμπόδια παραμένουν, απομονώνοντας συχνά τους μετανάστες από τις δημόσιες υπηρεσίες και την τοπική κοινωνία. Τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, έχουν εισαχθεί ολοκληρωμένα εθνικά και περιφερειακά σχέδια δράσης, με έμφαση στην απασχόληση, την εκπαίδευση, την υγεία, τη στέγαση και τη συμμετοχή στα κοινά. Παρά τα βήματα προόδου, εξακολουθούν να υπάρχουν κενά στην εφαρμογή και αμφιθυμία από την πλευρά του κοινού, με την ένταξη να παρεμποδίζεται συχνά από νομικούς περιορισμούς, διακρίσεις και έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με τα δικαιώματα και τη διαθέσιμη υποστήριξη.

Δανία

Οι πολιτικές ένταξης της Δανίας συνδυάζουν επίσημα πλαίσια με έντονη έμφαση στην εκπαίδευση και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας. Ωστόσο, ο συστημικός ρατσισμός και ο κοινωνικός αποκλεισμός, ιδίως για τους μετανάστες από τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική, αποτελούν συνεχιζόμενες προκλήσεις. Η ένταξη θεωρείται μια πολυδιάστατη διαδικασία, που εκτείνεται πέρα από την εργασία και τη γλώσσα και περιλαμβάνει κοινωνικούς και συναισθηματικούς δεσμούς. Οι μετανάστριες αντιμετωπίζουν τόσο θεσμικά όσο και κοινωνικά εμπόδια, με τις προσπάθειες ενδυνάμωσης να επισκιάζονται συχνά από οικονομικές προτεραιότητες. Η επιτυχής ένταξη βασίζεται επομένως στην εκτίμηση των προοπτικών και των πρακτικών που προσδιορίζουν οι ίδιοι οι μετανάστες.

Γερμανία

Στη Γερμανία, η εγκατάσταση σε αγροτικές περιοχές και τα περιορισμένα μέσα μαζικής μεταφοράς μπορούν να επιδεινώσουν την απομόνωση, ιδίως για τις μετανάστριες που έχουν οικογενειακές υποχρεώσεις. Η διάκριση και ο ρατσισμός παραμένουν σημαντικά εμπόδια, περιορίζοντας την κοινωνική κινητικότητα και συμμετοχή. Η εξισορρόπηση των οικογενειακών υποχρεώσεων με μέτρα ένταξης, όπως μαθήματα γλώσσας, αποτελεί μια διαρκή πρόκληση, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για επέκταση των υπηρεσιών φροντίδας παιδιών. Η πολιτική συμμετοχή παραμένει περιορισμένη και πολλές μετανάστριες ζουν σε συνθήκες συνωστισμού. Ως απάντηση στις διακρίσεις, ορισμένες μετανάστριες ενισχύουν την ταυτότητά τους αναζητώντας αλληλεγγύη εντός των δικών τους κοινοτήτων, κάτι που μπορεί να ενισχύσει την αυτοεκτίμησή τους, αλλά και να δημιουργήσει πρόσθετα εμπόδια στην ένταξη.

Βασικές ομοιότητες και διαφορές

- **Γλωσσική εκμάθηση και απασχόληση:** Σε όλες τις χώρες, η γλωσσική επάρκεια και η πρόσβαση στην εργασία είναι κρίσιμες για την ένταξη, αλλά οι ευκαιρίες ποικίλλουν σημαντικά ανάλογα με την έμφαση που δίνεται στις πολιτικές και τα διαρθρωτικά εμπόδια.
- **Φραγμοί που σχετίζονται με το φύλο:** Οι μετανάστριες αντιμετωπίζουν μοναδικές προκλήσεις που σχετίζονται με τη φροντίδα των παιδιών, την απασχόληση και τη διάκριση. Μόνο ορισμένες χώρες αντιμετωπίζουν αυτά τα ζητήματα με στοχευμένες πολιτικές.
- **Πολιτική συμμετοχή:** Τα δικαιώματα ψήφου και συμμετοχής στα κοινά είναι γενικά περιορισμένα για τους υπηκόους τρίτων χωρών, αν και ορισμένες χώρες έχουν αρχίσει να επεκτείνουν τις ευκαιρίες τοπικής συμμετοχής.
- **Κοινωνική ένταξη πέρα από την πολιτική:** Αν και υπάρχουν επίσημες δομές, η ουσιαστική ένταξη συχνά επιτυγχάνεται μέσω οργανώσεων βάσης, κοινοτικών ενώσεων και ατομικών κοινωνικών δικτύων.

- **Διακρίσεις και ρατσισμός:** Οι εμπειρίες διακρίσεων είναι συχνές και έχουν βαθιά επίδραση στα αποτελέσματα της ένταξης, με στρατηγικές για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων που ποικίλλουν ως προς το εύρος και την αποτελεσματικότητά τους.

Συμπερασματικά, η επιτυχής ένταξη απαιτεί κάτι περισσότερο από την πρόσβαση σε μαθήματα γλώσσας ή θέσεις εργασίας — απαιτεί ολιστικές στρατηγικές που αναγνωρίζουν τις διαφορετικές πραγματικότητες των μεταναστριών, προωθούν τους κοινωνικούς δεσμούς και καταπολεμούν ενεργά τις αποκλειστικές συμπεριφορές και τα θεσμικά εμπόδια. Η εμπειρία κάθε χώρας προσφέρει πολύτιμα διδάγματα για την οικοδόμηση κοινωνιών πιο ευαίσθητων και χωρίς αποκλεισμούς.

Voices of Migrant Women – Insights from STORYLIGHT Focus Groups

Σχήμα 7. Περίληψη των συμπερασμάτων από τις ομάδες εστίασης

C) Ποιοτικές συνεντεύξεις

1) Εισαγωγή

Το Μέρος Β αυτής της αναλυτικής έκθεσης παρουσιάζει μια λεπτομερή σύνοψη των ποιοτικών συνεντεύξεων που διεξήγαγαν οι εταίροι της κοινοπραξίας. Η έρευνα περιελάμβανε συνεδρίες με πέντε ομάδες εστίασης μεταναστριών και πέντε ομάδες εστίασης εκπαιδευτών ενηλίκων. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν δέκα ατομικές συνεντεύξεις με μετανάστριες και δέκα με εκπαιδευτές ενηλίκων. Η προσέγγιση αυτή παρείχε μια ευρεία προοπτική σχετικά με τις προκλήσεις, τις ανάγκες και τις εμπειρίες και των δύο ομάδων στο πλαίσιο της ένταξης και της εκπαίδευσης.

2) Αποτελέσματα των ομάδων εστίασης μεταναστριών

Θέμα	Αρχική ερώτηση/Θέματα/Σημειώσεις
Δημογραφικά	Αυστρία (8 συμμετέχουσες μετανάστριες) Η ομάδα των γυναικών που συμμετείχαν ήταν διαφορετική ως προς την ηλικία, την καταγωγή και τη διάρκεια διαμονής τους στην Αυστρία. Η ηλικία τους κυμαινόταν από 15 έως 65 έτη. Οι γυναίκες προέρχονταν από διάφορες χώρες, όπως η Ινδία, η Ινδονησία, το Κοσσυφοπέδιο, η Νιγηρία, η Ουκρανία και η Αγγλία. Η διάρκεια διαμονής τους στην Αυστρία επίσης διέφερε σημαντικά, με γυναίκες που είχαν φτάσει πρόσφατα και γυναίκες με μακροχρόνια μεταναστευτική εμπειρία.
	Βέλγιο (8 συμμετέχουσες μετανάστριες) Η ηλικία των γυναικών κυμαινόταν από 33 έως 55+. Οι συνεντευξιαζόμενες προέρχονταν από το Καμερούν, το Μαρόκο, το Βέλγιο και την Ουκρανία και διαμένουν στις Βρυξέλλες ή στο Βέλγιο. Η εργασιακή τους κατάσταση ποικίλλει: ορισμένες είναι συνταξιούχες, άλλες εργάζονται ή έχουν εργαστεί ως καθαρίστριες, ενώ αρκετές είναι επί του παρόντος άνεργες ή εθελόντριες. Η πρόσβαση σε περαιτέρω εκπαίδευση και κατάρτιση διαφέρει: ορισμένες έχουν συμμετάσχει σε μαθήματα γλώσσας,

	επαγγελματική κατάρτιση ή εκπαίδευση νοσηλευτών, ενώ άλλες δεν έχουν αναζητήσει ή δεν έχουν πρόσβαση σε τέτοια προγράμματα. Κύπρος (8 συμμετέχουσες μετανάστριες) Η ομάδα εστίασης περιελάμβανε 8 μετανάστριες που διαμένουν στην Κύπρο, με καταγωγή από το Καμερούν, το Τόγκο, τη Σιέρα Λεόνε και τη Σομαλία. Οι συμμετέχουσες ήταν ηλικίας από 25 έως 40 ετών. Οι περισσότερες είναι ανύπαντρες μητέρες, αιτούσες άσυλο ή πρόσφυγες, με διαφορετικό επαγγελματικό υπόβαθρο, όπως διδασκαλία, επιχειρήσεις, τραπεζική και μόδα. Όλες οι γυναίκες έχουν αντιμετωπίσει σημαντικές προκλήσεις ένταξης που σχετίζονται με τις διαδικασίες ασύλου, την ανατροφή των παιδιών και την πρόσβαση στην απασχόληση. Γερμανία (8 συμμετέχουσες μετανάστριες) Οι μισές από τις γυναίκες προέρχονται από την Ουκρανία, ενώ οι άλλες από τη Συρία, το Αφγανιστάν και το Ιράκ. Η ηλικία τους κυμαίνεται από τα τέλη της δεκαετίας των 20 έως τις αρχές της δεκαετίας των 50. Οι περισσότερες από αυτές έχουν ήδη παρακολουθήσει μαθήματα γλώσσας και έχουν πιστοποιητικά γερμανικής γλώσσας ως ^{δευτέρης} γλώσσας έως το επίπεδο B2. Έχουν διαφορετικό επαγγελματικό υπόβαθρο, όπως δασκάλα, λογίστρια, κομμώτρια, στελέχη, πωλήτρια και υγειονομική περίθαλψη.
Ένταξη και κοινωνική συμμετοχή – να ακουστεί η φωνή τους	• Πολλές γυναίκες που φτάνουν στις προαναφερθείσες χώρες αντιμετωπίζουν κοινωνική απομόνωση, γλωσσικά εμπόδια και διακρίσεις, τα οποία εμποδίζουν την ένταξή τους και περιορίζουν την κοινωνική τους συμμετοχή. Οι πολιτισμικές διαφορές στην επικοινωνία και η έλλειψη δικτύων υποστήριξης ενισχύουν ακόμη περισσότερο το αίσθημα του αποκλεισμού. • Οι προσωπικές ιστορίες υπογραμμίζουν ότι ορισμένες γυναίκες βρήκαν βοήθεια μέσω διεθνών σχολείων, οικογενειών υποδοχής ή τοπικών υποστηρικτών. Αυτές οι συνδέσεις ήταν ζωτικής σημασίας για την υπέρβαση των γραφειοκρατικών εμποδίων, την εξεύρεση στέγης και την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες. • Η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων παραμένει μια μεγάλη πρόκληση, ειδικά για τους εκπαιδευτικούς και άλλους

	επαγγελματίες των οποίων η προηγούμενη εμπειρία δεν αναγνωρίζεται. Αυτό οδηγεί σε απογοήτευση και περιορίζει τις ευκαιρίες απασχόλησης. • Συχνά αναφέρθηκαν ο ρατσισμός και τα διοικητικά εμπόδια, συμπεριλαμβανομένων των δυσκολιών στην εγγραφή, την αναγνώριση εγγράφων και την ασυνέπεια της κοινωνικής υποστήριξης μεταξύ των διαφόρων δήμων. • Παρά τα εμπόδια αυτά, ορισμένες γυναίκες ίδρυσαν ΜΚΟ, ασχολήθηκαν με τον εθελοντισμό και δημιούργησαν υποστηρικτικές κοινότητες για να βοηθήσουν άλλες γυναίκες. Οι τακτικές ομαδικές συναντήσεις και η ανταλλαγή ιστοριών θεωρήθηκαν αποτελεσματικοί τρόποι για την ενίσχυση της αυτοπεποίθησης και την προώθηση της ένταξης. • Οι γυναίκες με παιδιά συχνά αισθάνονται πιο ενταγμένες, καθώς οι επαφές μέσω των σχολείων και των νηπιαγωγείων ενισχύουν το αίσθημα του ανήκειν. Ωστόσο, συνολικά, οι περισσότερες συμμετέχουσες αισθάνονται μόνο μερικώς ενταγμένες και πιστεύουν ότι η φωνή τους δεν ακούγεται πλήρως στην κοινωνία.
Ψηφιακές δεξιότητες και χρήση των μέσων ενημέρωσης	Οι περισσότερες γυναίκες θεωρούν τις ψηφιακές δεξιότητες απαραίτητες για την εκπαίδευση, την εργασία και την κοινωνική συμμετοχή. Χρησιμοποιούν ευρέως smartphone και εφαρμογές για επικοινωνία, προσανατολισμό και διοικητικές εργασίες, αλλά η άνεση με την τεχνολογία ποικίλλει. Ορισμένες είναι εξοικειωμένες με τους υπολογιστές και διάφορα λογισμικά, ενώ άλλες αποφεύγουν τις ψηφιακές συσκευές λόγω ανησυχιών σχετικά με την ιδιωτικότητα, τις ραγδαίες αλλαγές ή το χάσμα μεταξύ των γενεών. Η πρόσβαση σε τεχνικό εξοπλισμό και συνεχή κατάρτιση είναι ζωτικής σημασίας, όπως και η υποστήριξη από μέντορες και ασφαλή περιβάλλοντα για την ανταλλαγή ιστοριών. Οι εμπειρίες με την ψηφιακή διοίκηση διαφέρουν: μερικές φορές η βοήθεια εξαρτάται από τη στάση του προσωπικού και τις γλωσσικές δεξιότητες, απαιτώντας επιμονή και ευελιξία. Το επίπεδο ψηφιακής ικανότητας επηρεάζεται έντονα από το

	επαγγελματικό και εκπαιδευτικό υπόβαθρο — οι Ουκρανοί εκπαιδευτικοί, για παράδειγμα, είναι πολύ εξειδικευμένοι στις εικονικές τάξεις και τα διαδικτυακά εργαλεία. Ενώ οι περισσότερες έχουν smartphone και τουλάχιστον κάποια πρόσβαση σε υπολογιστές, εξακολουθούν να υπάρχουν τεχνικά εμπόδια. Υπάρχει έντονο ενδιαφέρον για τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης, αλλά οι πόροι και η υποστήριξη ποικίλλουν σημαντικά μεταξύ των ατόμων.
Φιλοδοξίες – προθέσεις	• Οι γυναίκες αναζητούν πρακτικά εκπαιδευτικά προγράμματα και γλωσσικές δεξιότητες που συνδέονται με την καθημερινή ζωή και την απασχόληση, καθώς και εύκολη αναγνώριση των προσόντων τους. Εκτιμούν τις ευκαιρίες για • ανταλλαγής και δικτύωσης, θεωρώντας τις ζωτικής σημασίας για την εκμάθηση γλωσσών, τη μείωση των προκαταλήψεων και την κοινωνική ενδυνάμωση. • Αρκετές συμμετέχουσες είναι αποφασισμένες να βελτιώσουν την κατάστασή τους μέσω της εκπαίδευσης, της επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ανάπτυξης, θεωρώντας την αφήγηση ως μέσο ενδυνάμωσης και εκπροσώπησης. • Πολλές γυναίκες σχεδιάζουν να παραμείνουν στη χώρα υποδοχής για την εκπαίδευση και την ασφάλεια των παιδιών τους και βλέπουν ευκαιρίες αν ξεπεραστούν τα γλωσσικά εμπόδια, αν και ορισμένες αντιμετωπίζουν αβεβαιότητα λόγω των αδειών διαμονής.

- Μία συμμετέχουσα δεν ενδιαφέρεται για περαιτέρω εκπαίδευση ή ψηφιακές δεξιότητες, προτιμώντας να διατηρήσει τον τρέχοντα τρόπο ζωής της και την ελάχιστη χρήση της τεχνολογίας.

3) Αποτελέσματα των ομάδων εστίασης των εκπαιδευτών ενηλίκων

Θέμα	Αρχική ερώτηση/Θέματα/Σημειώσεις
Δημογραφικά	Αυστρία (8 συμμετέχοντες) Οι εκπαιδευτές ενηλίκων αποτελούσαν μια ετερογενή ομάδα, όλοι με εκτεταμένη εμπειρία ως εκπαιδευτές βασικής εκπαίδευσης και με πολλά χρόνια πρακτικής. Ήταν όλες γυναίκες, ηλικίας μεταξύ 33 και 44 ετών, και εργάζονταν με παρόμοια ομάδα-στόχο. Κύπρος 8 εκπαιδευτές ενηλίκων (π.χ. καθηγητές γλωσσών, συντονιστές ΜΚΟ, κοινωνικοί λειτουργοί) συμμετείχαν στην ομάδα εστίασης, όλοι τους συνεργαζόμενοι στενά με μετανάστριες στην Κύπρο. Η ομάδα αποτελείτο κυρίως από γυναίκες, ηλικίας από περίπου 20 έως 50 ετών, που αντιπροσώπευαν τόσο νέους επαγγελματίες όσο και έμπειρους . Οι συμμετέχοντες είχαν εκτεταμένη εμπειρία (συχνά αρκετά χρόνια ή και περισσότερο) στην εκπαίδευση ενηλίκων και σε πρωτοβουλίες ένταξης μεταναστών. Το επαγγελματικό τους υπόβαθρο ήταν ποικίλο: ορισμένοι ήταν ντόπιοι Κύπριοι, ενώ άλλοι είχαν οι ίδιοι μεταναστευτικό ή πολυπολιτισμικό υπόβαθρο, γεγονός που εμπλούτισε τις απόψεις που μοιράστηκαν στη συζήτηση. Γερμανία

	Η ομάδα αποτελείτο από 8 εκπαιδευτικούς, 7 γυναίκες και 1 άνδρα. Όλοι έχουν εμπειρία στην εργασία με μετανάστριες σε διάφορους τομείς, όπως μαθήματα γλώσσας, συμβουλευτική, δραστηριότητες ένταξης σε τοπικό επίπεδο, κοινωνική ένταξη. Ορισμένοι είναι νέοι στον τομέα, ενώ άλλοι εργάζονται με μετανάστες και πρόσφυγες για περισσότερα από 20 χρόνια. Η ηλικία τους κυμαίνεται από 20 έως 60 ετών. Ορισμένοι εργάζονται για δήμους, άλλοι για ΜΚΟ. Μερικοί από αυτούς έχουν προσωπική εμπειρία μετανάστευσης, άλλοι όχι.
Ένταξη και κοινωνική συμμετοχή	Οι εκπαιδευτικοί εντόπισαν διάφορους παράγοντες που επηρεάζουν την ένταξη και την κοινωνική συμμετοχή των μεταναστριών. Τα γλωσσικά εμπόδια, η περιορισμένη πρόσβαση σε μαθήματα γλώσσας και η έλλειψη παιδικών σταθμών και δημόσιων συγκοινωνιών, ιδίως στις αγροτικές περιοχές, περιορίζουν τις ευκαιρίες τους. Οι παραδοσιακοί ρόλοι στην οικογένεια και η προτεραιότητα που δίνεται στην ένταξη των ανδρών στην αγορά εργασίας εμποδίζουν περαιτέρω τη συμμετοχή των γυναικών. Οι διακρίσεις —τόσο δομικές όσο και προσωπικές, όπως η χρήση μαντίλας— περιορίζουν την πρόσβαση στη στέγαση, την εκπαίδευση και την απασχόληση. Αυτά τα εμπόδια μπορούν να οδηγήσουν σε αισθήματα απομόνωσης και αποκλεισμού. Τα δίκτυα υποστήριξης και οι δραστηριότητες ένταξης, που συχνά οργανώνονται από ΜΚΟ, είναι ζωτικής σημασίας για να βοηθήσουν τις μετανάστριες να χτίσουν σχέσεις και να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση. Οι εκπαιδευτικοί τόνισαν τη σημασία προγραμμάτων όπως εργαστήρια αφήγησης ιστοριών και πολιτιστικές ανταλλαγές για την ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής και την παροχή φωνής στις μετανάστριες. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα παρέχουν βασικά σημεία πρόσβασης για κοινωνική αλληλεπίδραση και ανάπτυξη δεξιοτήτων, ενώ οι δραστηριότητες εκτός της τάξης — όπως επισκέψεις σε μουσεία ή περιπάτους — προσφέρουν νέες πολιτιστικές εμπειρίες και ενισχύουν την αυτοπεποίθηση.

	Ωστόσο, το κόστος και η έλλειψη προσωπικών δικτύων παραμένουν σημαντικά εμπόδια. Απαιτούνται πρωτοβουλίες χαμηλού ορίου για την προώθηση της διαρκούς ανεξαρτησίας και της μεγαλύτερης κοινωνικής ένταξης.
Ψηφιακή αφήγηση	Οι μορφές ψηφιακής αφήγησης είναι πολύτιμα εργαλεία για την αναστοχασμό των προσωπικών εμπειριών, τη γεφύρωση των πολιτισμικών διαφορών και την προώθηση της ομαδικής ενότητας. Οι εκπαιδευτικοί ενηλίκων έχουν παρατηρήσει ότι πολλές γυναίκες προτιμούν την προφορική αφήγηση και τα οπτικοακουστικά μέσα, όπως τα podcast και το YouTube. Κατά το σχεδιασμό ψηφιακών πόρων, η ευχρηστία, η πρόσβαση από κινητά, η πολυγλωσσική υποστήριξη και η προστασία των δεδομένων είναι ουσιαστικής σημασίας. Η συμμετοχή των μεταναστριών στη συν-δημιουργία περιεχομένου χτίζει εμπιστοσύνη και ικανοποιεί τις ανάγκες τους. Οι εκπαιδευτικοί είναι πρόθυμοι να χρησιμοποιήσουν την ψηφιακή αφήγηση με μετανάστριες, έχοντας θετικά αποτελέσματα με αναλογικές μεθόδους αφήγησης. Οι προκλήσεις περιλαμβάνουν διαφορετικά επίπεδα τεχνικών δεξιοτήτων και περιορισμένη πρόσβαση σε εξοπλισμό, καθώς οι περισσότερες γυναίκες διαθέτουν μόνο smartphone. Οι εκπαιδευτικοί επισημαίνουν την ανάγκη εκπαίδευσης στην ψηφιακή αφήγηση τόσο για τους ίδιους όσο και για τις γυναίκες. Παρά τα εμπόδια αυτά, υπάρχει ισχυρή κινητοποίηση μεταξύ των συμμετεχόντων να αναπτύξουν ψηφιακές δεξιότητες και να μοιραστούν τις ιστορίες τους στο διαδίκτυο. Η ψηφιακή αφήγηση θεωρείται μια πολλά υποσχόμενη μέθοδος για την υπέρβαση των γλωσσικών και πολιτισμικών φραγμών και την ενίσχυση της φωνής των μεταναστριών γυναικών στην ευρύτερη κοινωνία.
Φιλοδοξίες – προθέσεις	Οι ομάδες εστίασης αποκάλυψαν ότι ο συνδυασμός της ένταξης, των ψηφιακών δεξιοτήτων και της αφήγησης ενδυναμώνει τις μετανάστριες, επιτρέποντάς τους να γίνουν ενεργές συμμετέχουσες στην κοινωνία. Οι εκπαιδευτικοί τόνισαν τη σημασία της δημιουργίας συμμετοχικών, καινοτόμων ψηφιακών προγραμμάτων προσαρμοσμένων στις ανάγκες των μεταναστριών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ζουν σε αγροτικές περιοχές, και υπογράμμισαν την ανάγκη για σαφή τεχνική κατάρτιση των

εκπαιδευτικών. Καταρτίστηκαν σχέδια για την ενσωμάτωση της ψηφιακής αφήγησης σε γλωσσικά και κοινοτικά εργαστήρια, τη συνεργασία με ΜΚΟ και προσφορά υποστηρικτικών υπηρεσιών όπως η φροντίδα παιδιών. Τελικά, η ομάδα είδε τον εαυτό της ως υποστηρικτή, με στόχο την ενίσχυση της φωνής των μεταναστριών και την επίδραση στη λήψη αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο.

4) Αποτελέσματα των ατομικών συνεντεύξεων με μετανάστριες

Αυστρία

Μελέτη περίπτωσης 1: Σάρα (Αφγανιστάν)

- **Δημογραφικά στοιχεία:** Νεαρή γυναίκα στα 30 της που έφτασε στην Αυστρία ως αιτούσα άσυλο με την οικογένειά της.
- **Μετανάστευση και ένταξη:** Ξέφυγε από τον πόλεμο στο Αφγανιστάν. Αρχικά αντιμετώπισε τραύματα, γλωσσικά εμπόδια και πολιτισμικό απομονωτισμό. Τώρα συμμετέχει σε μαθήματα γερμανικών και σε εργαστήρια τοπικών ΜΚΟ στο Γκρατς.

Ψηφιακές δεξιότητες: Δεν είχε χρησιμοποιήσει ποτέ υπολογιστή πριν φτάσει. Τώρα χρησιμοποιεί smartphone, το Google Translate και παρακολουθεί μαθήματα ψηφιακής αφήγησης. Θεωρεί την ψηφιακή πρόσβαση ως εργαλείο ενδυνάμωσης.

Φιλοδοξίες: Η Sara θέλει να γίνει βοηθός νηπιαγωγείου ή να εργαστεί στον τομέα της εκπαίδευσης. Είναι ιδιαίτερα αποφασισμένη να βοηθήσει τα παιδιά από το Αφγανιστάν στην Αυστρία να νιώσουν ευπρόσδεκτα και να ενταχθούν.

Μελέτη περίπτωσης 2: Τζαμίλα (Συρία)

- **Δημογραφικά στοιχεία:** Η Τζαμίλα είναι 40 ετών, μητέρα τεσσάρων παιδιών. Επαναπατρίστηκε στην Αυστρία μέσω ενός ανθρωπιστικού προγράμματος.
- **Μετανάστευση και ένταξη:** Αρχικά ήταν πολύ απομονωμένη λόγω του ελέγχου του συζύγου της και της περιορισμένης κινητικότητάς της. ΜΚΟ την υποστήριξαν ώστε να συμμετάσχει σε μαθήματα γλώσσας και ένταξης μόνο για γυναίκες.
- **Ψηφιακές δεξιότητες:** Πρόσφατα άρχισε να χρησιμοποιεί ψηφιακά εργαλεία (βιντεοκλήσεις, ηλεκτρονική τραπεζική, πύλες αναζήτησης εργασίας). Είναι προσεκτική

αλλά και περίεργη, ειδικά μετά την ένταξή της σε μια ομάδα αφήγησης ιστοριών όπου μοιράστηκε το ταξίδι της.

- **Φιλοδοξίες:** Η Jamila στοχεύει στην οικονομική ανεξαρτησία. Θέλει να σπουδάσει φροντίδα ηλικιωμένων και να υποστηρίζει τους ηλικιωμένους, ως έναν τρόπο να ανταποδώσει στην κοινωνία.

Βέλγιο

Μελέτη περίπτωσης 1: Vivianne (Καμερούν)

- **Δημογραφικά στοιχεία:** 55+, μετακόμισε στις Βρυξέλλες ως παιδί και έχει βελγική υπηκοότητα. Εργάζεται ως καθαρίστρια και διευθύνει μια μικρή ΜΚΟ.
- **Μετανάστευση και ένταξη:** Η ένταξή της ήταν ομαλή από νωρίς, χάρη στην εκπαίδευσή της σε διεθνές σχολείο και στην γνώση της γαλλικής γλώσσας. Ωστόσο, τώρα παρατηρεί αυξημένο ρατσισμό στην καθημερινή της ζωή.
- **Ψηφιακές δεξιότητες:** Βασική χρήση smartphone και υπολογιστή. Δεν χρησιμοποιεί τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για τη ΜΚΟ της λόγω φόβου για παραβίαση της ιδιωτικής της ζωής. Δείχνει μικρή εμπιστοσύνη στην τεχνητή νοημοσύνη και τις ψηφιακές τάσεις.
- **Φιλοδοξίες:** Ελπίζει να αναπτύξει τη ΜΚΟ της και να υποστηρίξει αφρικανούς μαθητές. Είναι ανοιχτή στο ψηφιακό μάθημα, εφόσον διασφαλίζονται η ιδιωτικότητα και η ασφάλεια των δεδομένων.

Μελέτη περίπτωσης 2: Lamine (Μαρόκο)

- **Δημογραφικά στοιχεία:** 45-55 ετών, ήρθε στις Βρυξέλλες πριν από 30 χρόνια και προηγουμένως εργαζόταν ως καθαριστής.
- **Μετανάστευση και ένταξη:** Σπούδασε αρχιτεκτονική στο Μαρόκο, αλλά δεν μπόρεσε να μεταφέρει το πτυχίο της. Προσαρμόστηκε καλά χάρη στην άπταιστη γνώση της γαλλικής γλώσσας και στον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα των Βρυξελλών. Κατά τη στιγμή της συνέντευξης ήταν άνεργη και λάμβανε κρατική υποστήριξη.
- **Ψηφιακές δεξιότητες:** Ελάχιστες. Χρησιμοποιεί το τηλέφωνό της για επικοινωνία, αλλά αποφεύγει περαιτέρω ψηφιακή συμμετοχή λόγω κόστους και πολυπλοκότητας.

- **Φιλοδοξίες:** Πρόσφατα ολοκλήρωσε ένα ανταγωνιστικό πρόγραμμα κατάρτισης και είναι ανοιχτή σε νέα απασχόληση, εάν της προσφερθεί πρακτική υποστήριξη. Ενδιαφέρεται για τις ψηφιακές δεξιότητες, αλλά την τρομάζει η ταχέως μεταβαλλόμενη τεχνολογία.

Κύπρος

Μελέτη περίπτωσης 1: Μαριάμ (Ιράν)

- **Δημογραφικά στοιχεία:** Η Μαριάμ είναι περίπου 35 ετών και κατάγεται από το Ιράν. Έφυγε στην Κύπρο με τα δύο της παιδιά για να γλιτώσει από τις διώξεις λόγω φύλου.

Μετανάστευση και ένταξη: Έφτασε ως αιτούσα άσυλο. Αντιμετώπισε γραφειοκρατικά εμπόδια για να λάβει διεθνή προστασία. Αντιμετώπισε δυσκολίες λόγω της περιορισμένης πρόσβασης σε υγειονομική περίθαλψη και ψυχοκοινωνική υποστήριξη. Η αβέβαιη νομική της κατάσταση επηρέασε την ικανότητά της να εργαστεί ή να έχει πρόσβαση σε υπηρεσίες.

Ψηφιακές δεξιότητες: Είχε περιορισμένη ψηφιακή εμπειρία, αλλά έμαθε να χρησιμοποιεί το WhatsApp και το Facebook για να παραμένει σε επαφή με την οικογένεια και τους φίλους της. Φοβάται την τεχνολογία λόγω της επιτήρησης στη χώρα καταγωγής της, αλλά αναγνωρίζει την αξία της για την πρόσβαση σε υπηρεσίες.

Φιλοδοξίες: Θέλει να νομιμοποιήσει το καθεστώς της, να μάθει ελληνικά και αγγλικά, να βελτιώσει τις ψηφιακές της δεξιότητες και, τελικά, να εργαστεί στον τομέα της υπεράσπισης των δικαιωμάτων των γυναικών. Το όνειρό της είναι να υποστηρίξει άλλες γυναίκες που υπέφεραν όπως εκείνη.

Μελέτη περίπτωσης 2: Aisha (Καμερούν)

- **Δημογραφικά στοιχεία:** Η Aisha είναι 40 ετών και ζει στην Κύπρο για πάνω από μια δεκαετία. Ήρθε με βίζα εργασίας ως οικιακή βοηθός.
- **Μετανάστευση και ένταξη:** Παρά τη μακρά παραμονή της, εξακολουθεί να αντιμετωπίζει ανασφάλεια στέγασης και εργασιακή αστάθεια. Τα προσόντα της από το Καμερούν δεν αναγνωρίζονται και συχνά αμείβεται με χαμηλό μισθό ή εκμεταλλεύεται.
- **Ψηφιακές δεξιότητες:** Χρησιμοποιεί το τηλέφωνό της για να επικοινωνεί με μέλη της κοινότητας, να υποβάλλει αιτήσεις για θέσεις εργασίας και να έχει πρόσβαση σε

- εκπαιδευτικά βίντεο στο διαδίκτυο στα γαλλικά. Είναι πρόθυμη να παρακολουθήσει επίσημη ψηφιακή εκπαίδευση, αλλά δεν έχει βρει πρόγραμμα που να ταιριάζει στο πρόγραμμα εργασίας της.
- **Φιλοδοξίες:** Η Aisha ονειρεύεται να ξεκινήσει μια επιχείρηση τροφοδοσίας και να ενταχθεί σε μια συνεταιριστική οργάνωση. Θέλει επίσης να υποστηρίξει άλλες αφρικανικές γυναίκες μέσω της καθοδήγησης και της υπεράσπισης των δικαιωμάτων τους.

Δανία

Μελέτη περίπτωσης 1: Layla (Σομαλία)

- **Δημογραφικά στοιχεία:** Είναι 30 ετών και έφτασε στη Δανία ως πρόσφυγας μητέρα τριών παιδιών.
- **Μετανάστευση και ένταξη:** Τα πρώτα της χρόνια χαρακτηρίστηκαν από ακραία απομόνωση λόγω της έλλειψης γνώσεων της δανικής γλώσσας και του γεγονότος ότι ήταν μονογονιός. Βρήκε υποστήριξη μέσω μιας ΜΚΟ που προσφέρει μαθήματα αλφαριθμητισμού και φροντίδα παιδιών.
- **Ψηφιακές δεξιότητες:** Απόκτησε ψηφιακές δεξιότητες μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων. Τώρα χρησιμοποιεί με αυτοπεποίθηση το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, το Google Docs, διαδικτυακές πύλες υγείας και βασικές λειτουργίες του Zoom.
- **Φιλοδοξίες:** Η Layla θέλει να ξεκινήσει μια επιχείρηση catering από το σπίτι της και να εκπαιδεύσει άλλες μετανάστριες. Θεωρεί την ψηφιακή αφήγηση ως ένα εργαλείο ενδυνάμωσης και εκπαίδευσης.

Μελέτη περίπτωσης 2: Farida (Ιράκ)

- **Δημογραφικά στοιχεία:** Πάνω από 50 ετών, ήρθε μέσω οικογενειακής επανένωσης.
- **Μετανάστευση και ένταξη:** Δεν είχε επίσημη εκπαίδευση και αρχικά εξαρτιόταν από τα ενήλικα παιδιά της. Η ένταξή της βελτιώθηκε μέσω της υποστήριξης της κοινότητας και των πολιτιστικών συγκεντρώσεων γυναικών.

- **Ψηφιακές δεξιότητες:** Αντιμετωπίζει δυσκολίες στη χρήση smartphone και ηλεκτρονικών εντύπων. Τα εγγόνια της τη βοηθούν, αλλά ντρέπεται για τις περιορισμένες δεξιότητές της.
- **Φιλοδοξίες:** Θέλει να αποκτήσει ψηφιακές δεξιότητες για να βοηθά τα εγγόνια της με τα μαθήματά τους, να συμμετέχει στην κοινοτική ζωή και να κάνει ανεξάρτητα αγορές στο διαδίκτυο. Έχει εγγραφεί σε ένα τοπικό «Ψηφιακό Καφέ για Ηλικιωμένους».

Γερμανία

Μελέτη περίπτωσης 1: R. (Παλαιστίνη)

- **Δημογραφικά στοιχεία:** Η R. είναι μια 26χρονη γυναίκα από τη Συρία και ζει με τα τρία παιδιά της στη Γερμανία εδώ και δύο χρόνια.
- **Μετανάστευση και ένταξη:** Θέλει να εργαστεί και γνωρίζει ότι θα χρειαστεί προσπάθεια και χρόνος για να βρει τρόπο να εισέλθει στην αγορά εργασίας. Επικεντρώνεται στη βελτίωση των γλωσσικών της δεξιοτήτων και μετά θα συνεχίσει την εκπαίδευσή της.
- **Ψηφιακές δεξιότητες:** Μέχρι τώρα, η R. έχει χρησιμοποιήσει ψηφιακά εργαλεία στην ιδιωτική της ζωή. Δεν έχει εμπειρία στη χρήση τους σε επαγγελματικό επίπεδο. Θα χρειαστεί περαιτέρω ψηφιακές δεξιότητες για την εκπαίδευσή της.
- **Φιλοδοξίες:** Έχει ανώτερη σχολική εκπαίδευση και θα μπορούσε να πάει στο πανεπιστήμιο στη Γερμανία. Λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες διαβίωσής της, σχεδιάζει να γίνει ιατρική βοηθός.

Μελέτη περίπτωσης 2: M. (Λίβανος)

- **Δημογραφικά στοιχεία:** Η M. είναι μια 72χρονη γυναίκα από τον Λίβανο, η οποία ζει στη Γερμανία εδώ και σχεδόν 30 χρόνια και έχει μεγαλώσει 9 παιδιά. Ήταν νοικοκυρά όλη της τη ζωή και επικεντρώθηκε στα παιδιά της.
- **Μετανάστευση και ένταξη:** Η ζωή της M. περιστρέφεται γύρω από την οικογένειά της. Καθώς δεν ξέρει να διαβάζει ούτε να γράφει, η περιορισμένη της παιδεία περιορίζει σημαντικά την ικανότητά της να μάθει και να χρησιμοποιήσει τη γερμανική γλώσσα, εμποδίζοντας περαιτέρω την ένταξή της και την επικοινωνία της στην καθημερινή ζωή.

- **Ψηφιακές δεξιότητες:** Οι ψηφιακές δεξιότητες της Μ. είναι βασικές και σχετίζονται με την καθημερινή χρήση. Εστιάζονται στην επικοινωνία με την οικογένειά της μέσω ηλεκτρονικών συσκευών, όπως κινητά τηλέφωνα.
- **Φιλοδοξίες:** Οι φιλοδοξίες της Μ. επικεντρώνονται στην οικογένειά της και βρίσκονται στη Γερμανία. Δεν θα επιστρέψει ποτέ στο Λίβανο, επειδή δεν αντέχει πλέον τον φόβο.

5) Αποτελέσματα των ατομικών συνεντεύξεων με εκπαιδευτές ενηλίκων

Αυστρία

Μελέτη περίπτωσης 1: Julia

- **Δημογραφικά στοιχεία:** Η Julia είναι μια γυναίκα στα μέσα της τρίτης δεκαετίας της ζωής της με εκτεταμένη εμπειρία στην εκπαίδευση ενηλίκων. Έχει εργαστεί για αρκετά χρόνια με μετανάστες και μετανάστριες στην Αυστρία, εστιάζοντας στην κοινωνική ένταξη και την ενδυνάμωση μέσω προσβάσιμων, μαθητοκεντρικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων.
- **Μετανάστευση και ένταξη:** Πολλές γυναίκες με μεταναστευτική εμπειρία αντιμετωπίζουν εμπόδια στην εκπαίδευση, την απασχόληση και την κοινωνική συμμετοχή λόγω της γλώσσας, της έλλειψης πληροφοριών, των περιορισμών των ρόλων των φύλων ή των οικογενειακών υποχρεώσεων. Ωστόσο, η Julia βλέπει μεγάλο δυναμικό σε εκπαιδευτικά προγράμματα χαμηλού επιπέδου και σε προσφορές που βασίζονται στην κοινότητα, όπως αθλητικές δραστηριότητες, δημιουργικές ανταλλαγές και ευκαιρίες δικτύωσης.
- **Ψηφιακή ικανότητα:** Η Julia έχει χρησιμοποιήσει με επιτυχία την ψηφιακή αφήγηση ιστοριών στα μαθήματά της, για παράδειγμα, δημιουργώντας φωτογραφικά άλμπουμ με θέματα της επιλογής της. Θεωρεί την αφήγηση ιστοριών ως μια πολύτιμη μέθοδο για την ανάδειξη των εμπειριών και των ικανοτήτων των γυναικών, ιδιαίτερα όταν η λεκτική γλώσσα αποτελεί εμπόδιο.
- **Φιλοδοξίες:** Η Τζούλια πιστεύει ότι το εκπαιδευτικό έργο με τις μετανάστριες πρέπει να υπερβαίνει τους επίσημους στόχους και να στοχεύει στην ενδυνάμωση, την ορατότητα και την αυτοέκφραση. Φιλοδοξία της είναι να συνεχίσει να αναπτύσσει προγράμματα χωρίς αποκλεισμούς που να σχετίζονται με την καθημερινή πραγματικότητα των γυναικών,

- προσφέροντας όχι μόνο γλωσσικές ή ψηφιακές δεξιότητες, αλλά και ευκαιρίες για αυτοδιάθεση, κοινωνική σύνδεση και ενεργή συμβολή στην κοινωνία.

Μελέτη περίπτωσης 2: Karin

- **Δημογραφικά στοιχεία:** Η Karin είναι μια γυναίκα στα μέσα της δεκαετίας των 40 με πολυετή επαγγελματική εμπειρία στην εκπαίδευση ενηλίκων στην Αυστρία. Έχει εργαστεί εκτενώς με γυναίκες που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση από εκπαιδευτική άποψη, ιδίως με γυναίκες με μεταναστευτικό υπόβαθρο και περιορισμένη πρόσβαση στην επίσημη εκπαίδευση.
- **Μετανάστευση και ένταξη:** Πολλές γυναίκες ζουν σε κοινωνική απομόνωση και στερούνται δομημένης μαθησιακής εμπειρίας. Οι περισσότερες δεν έχουν βασικές γνώσεις γραφής και ανάγνωσης, ακόμη και στη μητρική τους γλώσσα. Η Karin τονίζει τη σημασία της δημιουργίας χώρων όπου οι γυναίκες μπορούν να αλληλεπιδρούν με γερμανόφωνες συνομήλικές τους, να μοιράζονται εμπειρίες και να δημιουργούν νέες σχέσεις.
- **Ψηφιακές δεξιότητες:** Η ψηφιακή αφήγηση συνδυάζει τη συναισθηματική μάθηση με τις ψηφιακές δεξιότητες. Η Karin χρησιμοποιεί μουσική, κινηματογραφικά είδη και γλώσσα του σώματος για να βοηθήσει τις συμμετέχουσες να εκφράσουν και να ερμηνεύσουν τα συναισθήματά τους. Αυτή η μέθοδος χαμηλού ορίου δημιουργεί εμπιστοσύνη και υποστηρίζει την ατομική έκφραση.
- **Φιλοδοξίες:** Η δημιουργία υποστηρικτικών μαθησιακών περιβαλλόντων — με φροντίδα παιδιών, διδασκαλία ευαίσθητη στο τραύμα και καλά εξοπλισμένες αίθουσες διδασκαλίας — είναι απαραίτητη. Ένας άλλος στόχος είναι να δοθεί η δυνατότητα στις γυναίκες να μοιραστούν τις ιστορίες τους, να συνδεθούν με άλλες και να παρουσιάσουν τη δουλειά τους, ενθαρρύνοντας την υπερηφάνεια, την ορατότητα και τη συνεχή μάθηση.

Βέλγιο

Μελέτη περίπτωσης 1: Elie

- **Δημογραφικά στοιχεία:** Η Elie εργάζεται ως διαπολιτισμική μεσολαβήτρια και κοινοτική διαμεσολαβήτρια, με εμπειρία σε έργα που εστιάζουν στην κοινωνική ένταξη, την ψηφιακή

παιδεία και την αφήγηση ιστοριών. Έχει συμμετάσχει σε προγράμματα που στοχεύουν στην ενδυνάμωση των μεταναστριών γυναικών μέσω της γλώσσας, των ψηφιακών δεξιοτήτων και της πολιτιστικής μετάδοσης. Πολλά από τα έργα είναι πρωτοβουλίες της βάσης και καθοδηγούνται από ομοτίμους και όχι από την κορυφή προς τα κάτω.

- **Μετανάστευση και ένταξη:** Πολλές μετανάστριες αντιμετωπίζουν εμπόδια όπως η γλώσσα, ο φόβος της κριτικής και οι ανισορροπίες εξουσίας μεταξύ των φύλων σε μικτούς χώρους. Η συναισθηματική εργασία και η αυτολογοκρισία συχνά εμποδίζουν τη συμμετοχή. Οι ασφαλείς, αποκλειστικά γυναικείες ομάδες και τα άτυπα δίκτυα ομοτίμων ενθαρρύνουν την εμπιστοσύνη και την πρακτική μάθηση.
- **Ψηφιακές δεξιότητες:** Οι κοινές ψηφιακές δεξιότητες των μεταναστριών είναι: χρήση smartphone, ειδικά WhatsApp, κοινωνικά μέσα, εφαρμογές μετάφρασης, φωτογραφίες και χάρτες. Δεξιότητες που συχνά λείπουν είναι η χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και ηλεκτρονικών εντύπων, η πλοήγηση σε επίσημους ιστότοπους, η δημιουργία περιεχομένου (έγγραφα, βίντεο, αναρτήσεις), η ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και η ευαισθητοποίηση σε θέματα ιδιωτικότητας.
- **Φιλοδοξίες:** Η ψηφιακή αφήγηση ενδυναμώνει τις γυναίκες, δίνοντάς τους τον έλεγχο των δικών τους αφηγήσεων, βοηθώντας στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και στην αμφισβήτηση των στερεοτύπων. Για να επιτύχουν, οι γυναίκες χρειάζονται πρόσβαση σε ψηφιακές συσκευές, στο διαδίκτυο και σε ασφαλείς, πολιτισμικά ευαίσθητους χώρους εκπαίδευσης. Εργαστήρια υπό την καθοδήγηση ομοτίμων, συνεχής καθοδήγηση, τεχνική υποστήριξη και πλατφόρμες που σέβονται την ιδιωτικότητα είναι απαραίτητα για να μοιραστούν τις ιστορίες τους με αξιοπρέπεια και αυτονομία.

Μελέτη περίπτωσης 2: N.N.

- **Δημογραφικά στοιχεία:** Η N.N. έχει συμμετάσχει σε πολλά έργα που εστιάζουν στην ένταξη γυναικών με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Αυτά καλύπτουν τομείς όπως η απασχόληση, η βελτίωση των δεξιοτήτων και ο πολιτιστικός τομέας.
- **Μετανάστευση και ένταξη:** Πολλές μετανάστριες φέρνουν μαζί τους πολύτιμες γνώσεις και δεξιότητες, οι οποίες συχνά δεν αναγνωρίζονται λόγω της εξάρτησης του Βελγίου από τις επίσημες πιστοποιήσεις. Όταν αυτές οι γυναίκες έχουν πρόσβαση σε εκπαίδευση και απασχόληση που

ταιριάζουν με τα ενδιαφέροντά τους και οι προηγούμενες γνώσεις τους συνδυάζονται με νέες δεξιότητες, τόσο αυτές όσο και η κοινότητά τους επωφελούνται.

- **Ψηφιακές δεξιότητες:** Αν και πολλές είναι ικανές στη χρήση smartphone για επικοινωνία και κοινωνική δικτύωση, συχνά δεν έχουν επίγνωση της ψηφιακής ασφάλειας και της ικανότητας να ασχολούνται κριτικά με το διαδικτυακό περιεχόμενο. Συνηθισμένα κενά περιλαμβάνουν την πλοήγηση σε επίσημες κυβερνητικές πλατφόρμες για την υγειονομική περίθαλψη, τις παροχές και τους φόρους, κάτι που γίνεται όλο και πιο σημαντικό καθώς τα συστήματα που βασίζονται σε έντυπα έγγραφα καταργούνται σταδιακά.
- **Φιλοδοξίες** Η ανταλλαγή προσωπικών ιστοριών σχετικά με την εκμάθηση της τοπικής γλώσσας και την ανάληψη ευθυνών φροντίδας βοηθά τις κοινωνίες υποδοχής να κατανοήσουν την πολυπλοκότητα της ένταξης και να αντιμετωπίσουν τα αρνητικά στερεότυπα. Πρόσθετοι πόροι που θα υποστήριζαν την ενσωμάτωση της ψηφιακής αφήγησης σε εκπαιδευτικά προγράμματα περιλαμβάνουν κρατική χρηματοδότηση, δημόσια αναγνώριση των πολύπλευρων συνεισφορών των γυναικών και ευκαιρίες για τις μετανάστριες να βρουν τη δική τους φωνή και να συνδεθούν με άλλους μέσω ψηφιακών εργαλείων.

Κύπρος

Μελέτη περίπτωσης 1: Διαμεσολαβήτρια ΜΚΟ

- **Δημογραφικά στοιχεία:** Μια γυναίκα εκπαιδευτικός στη μέση της καριέρας της που εργάζεται σε μια τοπική ΜΚΟ που υποστηρίζει την ένταξη των μεταναστών. Έχει εμπειρία στην κοινοτική συμμετοχή και την εκπαίδευση ενηλίκων, με πάνω από 8 χρόνια εμπειρίας στην εργασία με μεταναστευτικούς πληθυσμούς στην Κύπρο.
- **Μετανάστευση και ένταξη:** Σημείωσε ότι οι μετανάστριες αντιμετωπίζουν συστηματικό αποκλεισμό λόγω γλωσσικών φραγμών, διακρίσεων στη στέγαση και τις δημόσιες υπηρεσίες, καθώς και έλλειψης παιδικών σταθμών. Τόνισε τη σημασία των ασφαλών χώρων και των κοινοτικών δραστηριοτήτων ως μέσου για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης.

- **Ψηφιακές δεξιότητες:** Υποστηρίζει την ψηφιακή αφήγηση ως ένα ισχυρό εργαλείο για την ενδυνάμωση των μεταναστριών. Σύμφωνα με την ίδια, η ψηφιακή αφήγηση είναι σε θέση να προσφέρει ένα κρίσιμο παράθυρο έκθεσης και θεραπείας, ειδικά για όσες έχουν τραυματικές ιστορίες. Ωστόσο, αναγνωρίζει ότι η δυσπρόσιτη τεχνολογία και οι ανεπαρκείς ψηφιακές δεξιότητες αποτελούν μεγάλα εμπόδια στην εφαρμογή της.
- **Φιλοδοξίες:** Θέλει να ενσωματώσει την ψηφιακή αφήγηση στο πρόγραμμα της ΜΚΟ της και εργάζεται για την εκπαίδευση για την αποτελεσματική εφαρμογή της. Ελπίζει να ενδυναμώσει τις φωνές των μεταναστριών και να τους δώσει τη δυνατότητα να αποκτήσουν ψηφιακές δεξιότητες και δεξιότητες αφήγησης μέσω διαδραστικών και χωρίς αποκλεισμούς εργαστηρίων.

Μελέτη περίπτωσης 2: Καθηγήτρια γλωσσών

- **Δημογραφικά στοιχεία:** Έμπειρη καθηγήτρια γλωσσών στην ηλικία των 50 ετών που διδάσκει ελληνικά σε μετανάστριες. Έχει εργαστεί σε δημόσιους φορείς και ΜΚΟ και είναι πολύ εξοικειωμένη με τα εκπαιδευτικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι αιτούντες άσυλο.
- **Μετανάστευση και ένταξη:** Τόνισε ότι η ένταξη απαιτεί την εκμάθηση μιας νέας γλώσσας, αλλά τα περισσότερα μαθήματα εξακολουθούν να είναι απαγορευμένα για άτομα που δεν έχουν ακόμη λάβει άσυλο. Βλέπει τακτικά τους μαθητές της να αγωνίζονται με την απομόνωση και τον αποκλεισμό και πιστεύει με πάθος σε πιο ανοιχτούς και ευέλικτους χώρους μάθησης.
- **Ψηφιακές δεξιότητες:** Θεωρεί ότι οι ψηφιακές δεξιότητες είναι μια πολύτιμη προσθήκη στη μελέτη της γλώσσας, καθώς προσφέρουν στους μαθητές την ευκαιρία να αναπτύξουν την αυτοπεποίθησή τους, καθώς και την προφορική και γραπτή τους επάρκεια σε κρίσιμους τομείς. Για εκείνη, η αφήγηση ιστοριών δεν είναι μόνο μια πολιτισμική γέφυρα, αλλά και ένα αποτελεσματικό παιδαγωγικό εργαλείο.
- **Φιλοδοξίες:** Ελπίζει να ενσωματώσει τις αφηγηματικές πρακτικές στην γλωσσική της έρευνα, συνεργαζόμενη με ΜΚΟ για να επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής αυτών των πρακτικών. Στόχος της είναι να αναπτύξει μια εκπαίδευση επικεντρωμένη στον μαθητή, που τιμά και γιορτάζει τις διαφορετικές φωνές και ταυτότητες των μεταναστριών.

Δανία

Μελέτη περίπτωσης 1: Caroline

- Δημογραφικά στοιχεία:** Η Caroline εργάζεται ως νοσοκόμα και βοηθός διευθυντή στο FAKTI, έναν δανικό οργανισμό που υποστηρίζει γυναίκες πρόσφυγες και μετανάστριες. Η ομάδα-στόχος τους περιλαμβάνει γυναίκες που συχνά: είναι αναλφάβητες ή έχουν πολύ περιορισμένη εκπαίδευση από τις χώρες καταγωγής τους, είναι κοινωνικά και οικονομικά περιθωριοποιημένες, πάσχουν από σοβαρά προβλήματα υγείας, όπως PTSD, χρόνιο πόνο, διαβήτη, υπέρταση και κατάθλιψη.
- Μετανάστευση και ένταξη:** Πολλές γυναίκες στο FAKTI δυσκολεύονται να έχουν πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες λόγω των υψηλών ψηφιοποιημένων συστημάτων της Δανίας και της εξάρτησης από εργαλεία όπως το MitID. Η ρύθμιση του MitID απαιτεί συχνά την απάντηση σε ερωτήσεις ασφαλείας που δεν κατανοούν ή δεν γνωρίζουν, ενώ τα συχνά προβλήματα με ξεχασμένα ονόματα χρήστη και κωδικούς πρόσβασης αναγκάζουν το προσωπικό να ξεκινά εκ νέου τη διαδικασία κάθε φορά. Αυτό το αποτελεσματικό σύστημα αποκλείει άτομα με χαμηλό επίπεδο αλφαριθμητισμού, προβλήματα ψυχικής υγείας ή τραυματικό παρελθόν από την υγειονομική περίθαλψη, τις τραπεζικές συναλλαγές και την κοινωνική υποστήριξη.
- Ψηφιακή ικανότητα:** Η Caroline εξέφρασε ανησυχίες σχετικά με τη χρήση της ψηφιακής αφήγησης με τις γυναίκες που υποστηρίζονται από το FAKTI. Οι περισσότερες συμμετέχουσες δεν διαθέτουν βασικές δεξιότητες γραμματισμού, δεν μιλούν δανικά ή αγγλικά και αντιμετωπίζουν προκλήσεις που σχετίζονται με τραύματα και γνωστικές δυσκολίες. Πολλές δεν θα καταλάβαιναν τον σκοπό της συνέντευξης ή δεν θα ήταν σε θέση να απαντήσουν σε ερωτήσεις λόγω δυσκολίας στην αναστοχασμό και την κατανόηση. Επιπλέον, η περιορισμένη πρόσβαση στην τεχνολογία και η εξάρτηση από παλιά smartphone καθιστούν δύσκολη τη συμμετοχή σε ψηφιακές δραστηριότητες.
- Φιλοδοξίες:** Η Caroline έχει δεσμευτεί να παρέχει συνεχή, ολιστική υποστήριξη σε περιθωριοποιημένες γυναίκες που αντιμετωπίζουν προκλήσεις σε σχέση με τη γλώσσα, την αλφαριθμητισμό, τα τραύματα, την υγεία και την κοινωνική απομόνωση. Τονίζει τη σημασία της κάλυψης όλων των αναγκών τους σε ένα ενιαίο, αξιόπιστο περιβάλλον, αντί να τις στέλνει σε αποσυνδεδεμένες υπηρεσίες. Τελικά, στόχος της είναι να συμβάλει στη δημιουργία ενός πιο

συμπονετικού συστήματος, όπου αυτές οι γυναίκες θα είναι πλήρως ορατές και θα λαμβάνουν πλήρη υποστήριξη.

Μελέτη περίπτωσης 2: Άννα Κίερτσονερ - Kirkens Korshær

- Δημογραφικά στοιχεία:** Ο πληθυσμός που εξυπηρετεί το Kirkens Korshær αποτελείται κυρίως από μη εγγεγραμμένους, άστεγους μετανάστες στη Δανία, περίπου 80% άνδρες και 20% γυναίκες, οι περισσότεροι από τους οποίους έχουν φτάσει πρόσφατα από άλλες χώρες της ΕΕ — οι μισοί από τη Ρουμανία. Πολλοί είναι «μετανάστες φτώχειας» που αναζητούν ανειδίκευτες εργασίες, αλλά αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες λόγω έλλειψης εκπαίδευσης, γλωσσικών δεξιοτήτων και νομικού καθεστώτος. Ένα σημαντικό ποσοστό είναι αναλφάβητοι ή δεν διαθέτουν ψηφιακές δεξιότητες. Οι περισσότεροι είναι ηλικίας μεταξύ 25 και 50 ετών, και τα γλωσσικά εμπόδια παρεμποδίζουν την ένταξή τους στην δανική κοινωνία και στην αγορά εργασίας.
- Μετανάστευση και ένταξη:** Οι μη καταχωρημένοι μετανάστες στη Δανία αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια στην ένταξή τους, καθώς δεν έχουν πρόσβαση σε βασικά κοινωνικά δικαιώματα, όπως υγειονομική περίθαλψη, σταθερή στέγαση και δημοτική υποστήριξη. Ακόμη και όταν αρχίζουν να εργάζονται, η πλοήγηση στο εξαιρετικά ψηφιοποιημένο δημόσιο σύστημα είναι δύσκολη, ειδικά χωρίς την κίτρινη κάρτα υγείας, η οποία περιορίζει επίσης την πρόσβαση σε τραπεζικές υπηρεσίες και στέγαση. Οι υπηρεσίες υποστήριξης, όπως το International House, είναι συχνά απρόσιτες λόγω της ψηφιακής τους δομής.
- Ψηφιακές δεξιότητες:** Η Άννα εξήγησε ότι η ψηφιακή αφήγηση δεν είναι κατάλληλη για τα άτομα με τα οποία συνεργάζεται η Kirkens Korshær, καθώς δεν διαθέτουν ψηφιακές δεξιότητες και, σε πολλές περιπτώσεις, βασικές γνώσεις γραφής και ανάγνωσης. Τόνισε ότι αυτό που πραγματικά χρειάζεται αυτός ο πληθυσμός είναι προσωπική υποστήριξη και όχι ένα ακόμη ψηφιακό εργαλείο. Η Άννα σημείωσε επίσης ότι η διδασκαλία ψηφιακών δεξιοτήτων σε άτομα που είναι αναλφάβητα θα απαιτούσε ένα επίπεδο πόρων που δεν διαθέτουν επί του παρόντος.
- Φιλοδοξίες:** Ο κύριος στόχος για τα άτομα είναι η επίτευξη σταθερότητας μέσω της εργασίας και της στέγασης, αν και πολλοί εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν αβεβαιότητα,

ειδικά εκείνοι με προβλήματα ψυχικής υγείας ή γλωσσικά εμπόδια που ενδέχεται να εξαρτώνται από τον οργανισμό μακροπρόθεσμα. Από οργανωτική άποψη, η έμφαση δίνεται στην επέκταση των υπηρεσιών και στην προσφορά ολιστικής υποστήριξης, όπως γλωσσική και ψηφιακή κατάρτιση.

Γερμανία

Μελέτη περίπτωσης 1: Ε., Εκπαιδευτικός ενηλίκων και κοινωνικός σύμβουλος

- Δημογραφικά στοιχεία:** Η Ε. είναι μια γυναίκα στην τρίτη δεκαετία της ζωής της που εργάζεται σε έναν δήμο στο τμήμα ένταξης και συμμετοχής. Έχει πολυετή εμπειρία στην εργασία για μια τοπική ΜΚΟ που υποστηρίζει μετανάστες και πρόσφυγες σε διάφορους τομείς ένταξης (κοινωνικός, αγορά εργασίας, σχολείο, υγεία κ.λπ.).
- Μετανάστευση και ένταξη:** Η γλώσσα αποτελεί σημαντικό πρόβλημα για τις μετανάστριες, ειδικά στις αγροτικές περιοχές όπου οι ευκαιρίες κατάρτισης είναι περιορισμένες. Πολλαπλά εμπόδια — όπως το νομικό καθεστώς, οι οικογενειακές ευθύνες και η έλλειψη δημόσιων μεταφορών — δυσχεραίνουν την πρόσβαση σε μαθήματα γλώσσας. Αν και τα ψηφιακά εργαλεία, όπως οι εφαρμογές μετάφρασης, μπορούν να βοηθήσουν, και ορισμένες γυναίκες διαθέτουν ψηφιακές δεξιότητες και είναι κοινωνικά ενεργές, πολλές αντιμετωπίζουν συστηματικό αποκλεισμό λόγω γλωσσικών φραγμών, διακρίσεων στη στέγαση και τις υπηρεσίες, καθώς και ανεπαρκούς φροντίδας των παιδιών. Οι ασφαλείς χώροι και οι κοινοτικές δραστηριότητες είναι ζωτικής σημασίας για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και κοινωνικής ένταξης.
- Ψηφιακές δεξιότητες:** Μέχρι τώρα έχει χρησιμοποιήσει ψηφιακά εργαλεία κυρίως για να διαφημίσει εκδηλώσεις και μαθήματα και να προσεγγίσει πιθανούς συμμετέχοντες. Της αρέσει η προσέγγιση της χρήσης των ψηφιακών πτυχών ως περιεχόμενο στην εργασία με μετανάστριες. Έχει εμπειρία στην αναλογική αφήγηση ιστοριών και θεωρεί την αφήγηση ιστοριών ως έναν καλό τρόπο για την προσέγγιση και την ενδυνάμωση των μεταναστριών.
- Φιλοδοξίες:** Θέλει να εφαρμόσει μέτρα χαμηλού ορίου με εύκολη πρόσβαση για τις μετανάστριες. Το περιεχόμενο πρέπει να είναι κοντά στην καθημερινή ζωή και να λαμβάνει υπόψη τις διαφορετικές

ψηφιακές ικανότητες και τα επίπεδα γλωσσικής επάρκειας. Για την υλοποίηση των εργαστηρίων, ενδέχεται να χρειαστεί υποστήριξη από έναν επόπτη ή εκπαιδευτή.

Μελέτη περίπτωσης 1: Ε., Εκπαιδευτρια ενηλίκων και κοινωνική σύμβουλος

- Δημογραφικά στοιχεία:** Η Ε. είναι μια γυναίκα στα τριάντα της που εργάζεται σε έναν δήμο στο τμήμα ένταξης και συμμετοχής. Έχει πολυετή εμπειρία στην εργασία για μια τοπική ΜΚΟ που υποστηρίζει μετανάστες και πρόσφυγες σε διάφορους τομείς ένταξης (κοινωνικός, αγορά εργασίας, σχολείο, υγεία κ.λπ.).
- Μετανάστευση και ένταξη:** Η γλώσσα αποτελεί σημαντικό πρόβλημα για τις μετανάστριες, ειδικά στις αγροτικές περιοχές όπου οι ευκαιρίες κατάρτισης είναι περιορισμένες. Πολλαπλά εμπόδια, όπως το νομικό καθεστώς, οι οικογενειακές ευθύνες και η έλλειψη δημόσιων συγκοινωνιών, δυσχεραίνουν την πρόσβαση σε μαθήματα γλώσσας. Αν και τα ψηφιακά εργαλεία, όπως οι εφαρμογές μετάφρασης, μπορούν να βοηθήσουν, και ορισμένες γυναίκες διαθέτουν ψηφιακές δεξιότητες και κοινωνικά ενεργές, πολλές αντιμετωπίζουν συστηματικό αποκλεισμό λόγω γλωσσικών φραγμών, διακρίσεων στη στέγαση και τις υπηρεσίες και ανεπαρκούς φροντίδας των παιδιών. Οι ασφαλείς χώροι και οι κοινοτικές δραστηριότητες είναι ζωτικής σημασίας για την οικοδόμηση της εμπιστοσύνης και της κοινωνικής ένταξης.
- Ψηφιακές δεξιότητες:** Μέχρι τώρα έχει χρησιμοποιήσει ψηφιακά εργαλεία κυρίως για να διαφημίσει εκδηλώσεις και μαθήματα και να προσεγγίσει πιθανούς συμμετέχοντες. Της αρέσει η προσέγγιση της χρήσης των ψηφιακών πτυχών ως περιεχόμενο στην εργασία με μετανάστριες. Έχει εμπειρία στην αναλογική αφήγηση ιστοριών και θεωρεί την αφήγηση ιστοριών ως έναν καλό τρόπο για να προσεγγίσει και να ενδυναμώσει τις μετανάστριες.
- Φιλοδοξίες:** Θέλει να εφαρμόσει μέτρα χαμηλού ορίου με εύκολη πρόσβαση για τις μετανάστριες. Το περιεχόμενο πρέπει να είναι κοντά στην καθημερινή ζωή και να λαμβάνει υπόψη τις διαφορετικές ψηφιακές ικανότητες και τα επίπεδα γλωσσικής επάρκειας. Για την υλοποίηση των εργαστηρίων, ενδέχεται να χρειαστεί υποστήριξη από έναν επόπτη ή εκπαιδευτή.

Μελέτη περίπτωσης 2: Α., Εκπαιδευτικός ενηλίκων και εκπαιδευτής ενδυνάμωσης

- **Δημογραφικά στοιχεία:** Η Α. είναι ανεξάρτητη εκπαιδευτικός μέσης ηλικίας. Εργάζεται στον τομέα της μετανάστευσης σε τοπικό, ομοσπονδιακό και διεθνές επίπεδο. Εστιάζει στην ενδυνάμωση των μεταναστριών και εργάζεται σε προγράμματα για πολλά χρόνια.
- **Μετανάστευση και ένταξη:** Έχει εμπειρία σε εκπαιδευτικά προγράμματα που ασχολούνται σε δομικό επίπεδο με την κοινωνική συμμετοχή. Ο στόχος δεν είναι να συμπεριληφθούν οι απόψεις των μεταναστών, αλλά να ληφθούν ως αφετηρία για το άνοιγμα χώρου δράσης και αφήγησης. Η αμφιθυμία μεταξύ της ατομικής εμπειρίας της εκπαίδευσης και του δομικού περιορισμού χρησιμοποιείται για την ανάπτυξη στρατηγικών ενδυνάμωσης και ορατότητας.
- **Ψηφιακές δεξιότητες:** Για την Α., οι ψηφιακές δεξιότητες είναι προϋπόθεση για την ορατότητα και τη συμμετοχή στην κοινωνία. Για τις μετανάστριες, δεν είναι μόνο ένα εργαλείο πρόσβασης στην πληροφορία, αλλά και μια δυνατότητα για τη δημιουργία των δικών τους χώρων και αφηγήσεων. Επομένως, είναι σημαντικό να χρησιμοποιούνται οι ψηφιακές δεξιότητες ως στρατηγική για να γίνουν ορατές. Το DST είναι μια δυνατότητα για την προώθηση των μεταναστριών σε αυτόν τον τομέα.
- **Φιλοδοξίες:** Η Α. βλέπει μια ποικιλία εφαρμογών για το DST. Το DST έχει τη δυνατότητα να καταδείξει την κρίσιμη αμφιθυμία μεταξύ της ενδυνάμωσης των γυναικών ώστε να γίνουν ορατές και της συνειδητοποίησης των δομών εξουσίας που καθορίζουν ποια ιστορία θα ειπωθεί και θα ακουστεί. Το δυναμικό έγκειται στη δυνατότητα μετάβασης από την ατομική αυτοπροβολή σε συλλογικές αφηγήσεις που αμφισβητούν τα ερμηνευτικά πρότυπα της κοινωνίας. Επομένως, δεν πρόκειται για το να είσαι παρών, αλλά για το να συμμετέχεις στην κοινωνία.

Γ) Τελική σύνοψη

Τα μέρη Α και Β της παρούσας έκθεσης υπογραμμίζουν τις ποικίλες προκλήσεις και φιλοδοξίες που αντιμετωπίζουν οι μετανάστριες κατά τη διάρκεια της πορείας τους προς την ένταξη. Τα επίμονα εμπόδια περιλαμβάνουν τη διάκριση στην απασχόληση, την έλλειψη αναγνώρισης των ξένων προσόντων, την περιορισμένη φροντίδα των παιδιών και τα εμπόδια στη γλωσσική και ψηφιακή

Η ψηφιακή αφήγηση αναδεικνύεται ως ένα πολύτιμο εκπαιδευτικό εργαλείο, που αυξάνει την ορατότητα και προωθεί την ενεργό συμμετοχή. Η επιτυχία της εξαρτάται από την προσβάσιμη κατάρτιση, τους υποστηρικτικούς εκπαιδευτικούς και τη συνεκτίμηση των διαφορετικών ψηφιακών και γλωσσικών ικανοτήτων. Οι μελέτες περιπτώσεων αποκαλύπτουν ότι, αν και πολλές γυναίκες έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο, συχνά δεν είναι σε θέση να μεταφέρουν τα προσόντα τους στην αγορά εργασίας. Η γλώσσα παραμένει ένα σημαντικό εμπόδιο, που παρεμποδίζει την πρόσβαση σε θέσεις εργασίας, πρακτική άσκηση και ζωτικές υπηρεσίες. Η αποτελεσματικότητα της υποστήριξης για την ένταξη ποικίλλει σημαντικά ανάλογα με την ατομική δέσμευση του προσωπικού, αντανακλώντας συστημικές ασυνέπειες.

Η ψηφιακή παιδεία είναι όλο και πιο σημαντική, αλλά παραμένει περιορισμένη, ειδικά μεταξύ των γυναικών μεγαλύτερης ηλικίας. Πολλές εξαρτώνται από μέλη της οικογένειας για την πλοήγηση σε διαδικτυακές υπηρεσίες και η συμμετοχή σε προγράμματα ψηφιακής αναβάθμισης δεξιοτήτων είναι χαμηλή. Παρά τις προκλήσεις αυτές, η ισχυρή κινητοποίηση για σταθερότητα, ασφάλεια και ευκαιρίες —ιδιαίτερα για τα παιδιά τους— ωθεί τις προσπάθειες προσαρμογής και συμμετοχής. Δομικά εμπόδια, όπως η αναγνώριση των προσόντων, έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην πρόσβαση στην απασχόληση και στην αρχή μιας νέας ζωής. Η επαγγελματική κατάρτιση δεν είναι μόνο ένας δρόμος προς την ένταξη, αλλά και ζωτικής σημασίας για την ταυτότητα. Η ασφάλεια και η σταθερότητα είναι θεμελιώδεις, αλλά οι μακρές περίοδοι αβεβαιότητας λόγω του ανεπίλυτου καθεστώτος διαμονής και των γραφειοκρατικών εμποδίων συχνά εμποδίζουν την κοινωνική ένταξη. Η δημιουργία κοινωνικών δικτύων διευκολύνει τόσο την εκμάθηση της γλώσσας όσο και την είσοδο στην αγορά εργασίας. Οι μετανάστες προσπαθούν να βρουν μια ισορροπία μεταξύ της υιοθέτησης νέων τρόπων ζωής και της διατήρησης των πολιτιστικών ριζών τους — ένα ουσιαστικό μέρος της κοινωνικής και συναισθηματικής ένταξης. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν την ανάγκη για στοχευμένες, συνεπείς και διατομεακές πολιτικές, καθώς και για πρακτικά, προσανατολισμένα στη ζωή μέτρα στήριξης, ώστε να μπορούν οι μετανάστριες να συμμετέχουν πλήρως και να αξιοποιήσουν το δυναμικό τους.

Δ) Οδηγός για την περιεκτική ψηφιακή αφήγηση στην εκπαίδευση ενηλίκων

1. Λόγοι και πεδίο εφαρμογής του οδηγού

Ο Οδηγός για την περιεκτική ψηφιακή αφήγηση στην εκπαίδευση ενηλίκων βασίζεται στην διακρατική έρευνα που πραγματοποιήθηκε από το STORYLIGHT WP2 στην Αυστρία, το Βέλγιο, την Κύπρο, τη Δανία και τη Γερμανία. Ο Οδηγός αναπτύσσει πρακτικές, επικεντρωμένες στον μαθητή απαντήσεις για τους εκπαιδευτές ενηλίκων, με βάση τα στοιχεία που αποκαλύφθηκαν μέσω έρευνας σε υπολογιστή, ερευνών σε ομάδες εστίασης και ατομικών συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκαν με μετανάστριες και εκπαιδευτές ενηλίκων.

Η ψηφιακή αφήγηση θεωρείται όχι μόνο ως ικανότητα, αλλά και ως εκπαιδευτική, κοινωνική και ενδυναμωτική πρακτική. Ο οδηγός αντιμετωπίζει ρητά τα δομικά, ψηφιακά, γλωσσικά και ψυχοκοινωνικά εμπόδια που αναφέρονται στο WP2 και στοχεύει να βοηθήσει τους εκπαιδευτές ενηλίκων στο σχεδιασμό κατάλληλων δραστηριοτήτων αφήγησης για μετανάστριες. Σκοπός είναι, επομένως, να μετατοπιστεί η εστίαση στην ενεργό συμμετοχή, την έκφραση και την ψηφιακή ένταξη μέσω της αφήγησης. Προβλέπεται επίσης ότι ο Οδηγός θα ευθυγραμμιστεί ρητά με το DigComp 3.0 και το LifeComp, με την αιτιολόγηση και τις συγκεκριμένες αναφορές στις σχετικές ικανότητες, οι οποίες θα μπορούσαν να ενημερώσουν το έργο του WP3 στο πλαίσιο του έργου STORYLIGHT, όσον αφορά την ανάπτυξη του εργαλείου για εκπαιδευτές ενηλίκων και το σχεδιασμό ψηφιακών πόρων, όπως το διαδικτυακό μάθημα και το διαδραστικό παιχνίδι.

2. Οι βασικές αρχές της ψηφιακής αφήγησης χωρίς αποκλεισμούς

Με βάση τα αποτελέσματα της σύγκρισης που παρουσιάστηκαν από το STORYLIGHT WP2, η ψηφιακή αφήγηση χωρίς αποκλεισμούς για την εκπαίδευση ενηλίκων θα πρέπει να καθοδηγείται από τα ακόλουθα:

2.1 Ενσωμάτωση και ασφάλεια

Γυναίκες μετανάστριες από διάφορες χώρες τόνισαν τη σημασία των ασφαλών χώρων όπου μπορούν να μοιραστούν με άλλους τις εμπειρίες τους που αφορούν εκτοπισμό, διακρίσεις και τραύματα μέσω διαδικασιών αφήγησης που είναι εθελοντικές και όχι υποχρεωτικές.

Σημαντικές επιπτώσεις για την πρακτική:

- Δεν υπάρχει υποχρέωση να μοιραστεί κανείς προσωπικές ή τραυματικές εμπειρίες
- Συγκατάθεση και έλεγχος επί του τι μοιράζεται, αποθηκεύεται ή δημοσιεύεται
- Χρήση φανταστικών, συμβολικών ή συλλογικών αφηγήσεων

2.2 Προσβασιμότητα και ευελιξία

Η ψηφιακή παιδεία διαφέρει ανάλογα με την ηλικία, το επίπεδο εκπαίδευσης, τις μεταναστευτικές εμπειρίες και το εργασιακό υπόβαθρο. Ενώ ορισμένοι ερωτηθέντες (π.χ. εκπαιδευτικοί από την Ουκρανία) είχαν υψηλό επίπεδο ψηφιακής παιδείας, άλλοι χρησιμοποιούσαν μόνο smartphone ή δεν χρησιμοποιούσαν ψηφιακά εργαλεία επειδή ένιωθαν εκφοβισμένοι ή δεν είχαν αυτοπεποίθηση.

Σημαντικές επιπτώσεις για την πρακτική:

- Η στρατηγική «mobile-first», που θεωρεί το smartphone ως ένα αποτελεσματικό εργαλείο αφήγησης
- Καθοδήγηση με επανάληψη και βοήθεια από άλλους
- Ευέλικτος ρυθμός και διαδρομές μάθησης

2.3 Γλωσσική ευαισθησία και πολυτροπικότητα

Τα γλωσσικά εμπόδια είναι ένα συνεχώς επαναλαμβανόμενο πρόβλημα όσον αφορά τη συμμετοχή στην εκπαίδευση και τις διαδικτυακές δραστηριότητες. Η ψηφιακή αφήγηση προσφέρει έναν τρόπο να ξεπεραστούν τα όρια του κειμένου.

Βασικές επιπτώσεις για την πρακτική:

- Εικόνες, φωνή/προφορικές λέξεις, βίντεο, μουσική, emoji και σύμβολα
- Αποδοχή της πολυγλωσσίας και των μη τυποποιημένων γλωσσικών μορφών

- Έμφαση στη δημιουργία νοήματος παρά στη γλωσσική ακρίβεια

3. Οργανωτικές προϋποθέσεις για την διαδραστική ψηφιακή αφήγηση ιστοριών

3.1 Ο ρόλος των φορέων εκπαίδευσης ενηλίκων

Οι οργανισμοί εκπαίδευσης ενηλίκων λειτουργούν ως μεσάζοντες μεταξύ της ψηφιακής τεχνολογίας, των προσωπικών ιστοριών και της ένταξης. Από τα ευρήματα του WP2, οι οργανισμοί εκπαίδευσης ενηλίκων που έχουν ήδη εμπειρία στην υποστήριξη μεταναστών, στην κοινοτική εργασία και στην άτυπη εκπαίδευση βρίσκονται σε καλύτερη θέση για να εισαγάγουν την ενταξιακή αφήγηση ιστοριών.

Οι πάροχοι πρέπει:

- Χρησιμοποιούν την αφήγηση ιστοριών ως μέρος άλλων προγραμμάτων γλώσσας, τεχνολογίας ή ενδυνάμωσης
- Συνεργάζονται με τοπικούς οργανισμούς, πολιτιστικούς διαμεσολαβητές και ομάδες μεταναστών
- Να αφιερώνουν επαρκή χρόνο για την ανάπτυξη εμπιστοσύνης και την ομαδική συνοχή

3.2 Ικανότητες των εκπαιδευτικών και ανάγκες υποστήριξης

Οι εκπαιδευτικοί επισήμαναν την ανάγκη για μεθοδολογική προσανατολισμό, ιδίως όσον αφορά:

- Διαχείριση συναισθηματικού περιεχομένου
- Εξισορρόπηση της ενδυνάμωσης με την προστασία
- Της διευκόλυνσης της χρήσης ψηφιακών εργαλείων χωρίς να προκαλείται τεχνολογική υπερφόρτωση.

Κατά συνέπεια, ο παρών οδηγός θεωρεί τους εκπαιδευτικούς περισσότερο ως διευκολυντές και συνοδούς παρά ως ρυθμιστές και κριτές περιεχομένου.

4. Διαδικασία ψηφιακής αφήγησης χωρίς αποκλεισμούς: Βασικά στάδια

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του WP2, μια διαδικασία ψηφιακής αφήγησης χωρίς αποκλεισμούς για ενήλικες περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια:

4.1 Οικοδόμηση εμπιστοσύνης και ομάδας

Πριν από την αφήγηση, πρέπει να διατεθούν τα ακόλουθα χρονικά διαστήματα:

- Δραστηριότητες για το σπάσιμο του πάγου και μη προσωπικές δημιουργικές ασκήσεις
- Συμφωνία της ομάδας σχετικά με τον σεβασμό, την εμπιστευτικότητα και τη συναίνεση

4.2 Εξερεύνηση και επιλογή ιστοριών

Οι συμμετέχοντες πρέπει να βοηθηθούν να λάβουν αποφάσεις:

- Ποια ιστορία θα αφηγηθούν (προσωπική, συλλογική, φανταστική, συμβολική)
- Πώς να την αφηγηθούν (ήχος, εικόνες, σύντομο βίντεο, φωτογραφική ιστορία, αφήγηση)

4.3 Ψηφιακή δημιουργία με υποστήριξη

Η πρακτική δημιουργία πρέπει να δίνει προτεραιότητα:

- Εύκολα, προσιτά εργαλεία
- Εμπειρική μάθηση και αμοιβαία καθοδήγηση
- Περιβάλλοντα που επιτρέπουν τα λάθη

4.4 Αναστοχασμός και προαιρετική ανταλλαγή

Η «αναστοχασμός» έγινε βασικός παράγοντας της ενδυνάμωσης λόγω της σημασίας της

- Ομαδική αναστοχασμός σχετικά με τη διαδικασία και όχι με την ποιότητα του προϊόντος
- Προαιρετική ανταλλαγή απόψεων εντός ή εκτός της ομάδας.
- Ενίσχυση της ιδιοκτησίας και της πατρότητας

5. Εμπόδια και παράγοντες που εντοπίστηκαν σε διάφορες χώρες

Κοινά εμπόδια:

- Φόβος για λάθη με την τεχνολογία
- Έλλειψη πρόσβασης σε συσκευές ή στο διαδίκτυο
- Καθήκοντα φροντίδας
- Χρονικοί περιορισμοί

- Διστακτικότητα στην αποκάλυψη προσωπικών πληροφοριών λόγω τραυματικών εμπειριών

Βασικοί παράγοντες

- Υποστήριξη από ομοτίμους και συλλογική αφήγηση ιστοριών
- Πολιτισμική διαμεσολάβηση και διευκόλυνση βασισμένη στην εμπιστοσύνη
- Υφιστάμενες ψηφιακές πρακτικές (όπως μέσω WhatsApp ή φωνητικών μηνυμάτων)
- Διάκριση μεταξύ ιστορίας για ενδυνάμωση και ιστορίας για σκοπούς προβολής/υπεράσπισης

Αυτά τα ευρήματα υπογραμμίζουν ότι η συμπεριληπτική ψηφιακή αφήγηση δεν αποτελεί πρωτίστως τεχνική πρόκληση, αλλά σχεσιακή και παιδαγωγική.

6. Ρητή ευθυγράμμιση με το DigComp 3.0 και το LifeComp

6.1 Γιατί να ευθυγραμμιστεί το STORYLIGHT με το DigComp 3.0

Τα διακρατικά ευρήματα του STORYLIGHT WP2 δείχνουν ότι η ψηφιακή αφήγηση είναι κάτι περισσότερο από μια απλή ψηφιακή ικανότητα, καθώς μετανάστριες από την Αυστρία, το Βέλγιο, την Κύπρο, τη Δανία και τη Γερμανία έχουν τονίσει την ανάγκη για αυτοπεποίθηση, δράση, ασφάλεια, εμπιστοσύνη και συμμετοχή, ιδίως σε ένα διαδικτυακό περιβάλλον που βασίζεται σε δεδομένα και τεχνητή νοημοσύνη.

Το DigComp 3.0 αποτυπώνει αυτή την πραγματικότητα μετατοπίζοντας την εστίασή του:

- Από την επάρκεια στη χρήση εργαλείων σε **ψηφιακές δεξιότητες που είναι ευαίσθητες στο πλαίσιο, ηθικές και προσαρμοστικές**
- Από ατομικές σε **συμμετοχικές, σχεσιακές και κοινωνικές πρακτικές για το ψηφιακό περιβάλλον**
- Από τη στατική παιδεία στη **μάθηση σε συνεχώς εξελισσόμενα ψηφιακά συστήματα**

Η ευθυγράμμιση του Οδηγού STORYLIGHT με το DigComp 3.0 εξασφαλίζει μια περιεκτική ψηφιακή αφήγηση που καλύπτει:

- Την πραγματική ψηφιακή πολυπλοκότητα
- Διευκόλυνση της δράσης, της δημιουργίας και της ενημερωμένης συμμετοχής
- Προστασία των δικαιωμάτων, της αξιοπρέπειας και της κυριαρχίας των δεδομένων

Αυτή η προσέγγιση ενισχύει τα αποτελέσματα του WP2, εστιάζοντας στις προσωπικές, κοινωνικές και μαθησιακές πτυχές που το WP2 αναγνωρίζει ως κρίσιμες για τη διαδικασία ενδυνάμωσης των μεταναστών.

6.2 Ευθυγράμμιση με το DigComp 3.0: Η ψηφιακή αφήγηση ως ψηφιακή δράση σε συγκεκριμένο πλαίσιο

6.2.1 Πληροφοριακή και δεδομενολογική παιδεία

(DigComp 3.0 - εκτεταμένη εστίαση στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τα δεδομένα)

Το WP2 έχει αποδείξει ότι οι μετανάστριες χρησιμοποιούν ενεργά τα ψηφιακά συστήματα πληροφοριών (διοίκηση, θέματα μετανάστευσης, εκπαίδευση, υγεία), αν και τείνουν να αγνοούν τη ροή και την ιδιοκτησία των δεδομένων.

Η ψηφιακή αφήγηση βοηθά:

- Την εκμάθηση του τρόπου με τον οποίο τα προσωπικά δεδομένα μετατρέπονται σε ψηφιακό περιεχόμενο
- τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων σχετικά με την ορατότητα, την αποθήκευση και την επαναχρησιμοποίηση
- Τη σύλληψη των διαδικτυακών πλατφορμών ως κοινωνικοτεχνικών συστημάτων και όχι ως εργαλείων ουδέτερων από άποψη αξιών

Επιπτώσεις στην εκπαίδευση ενηλίκων:

- Συμπεριλάβετε ρητή συζήτηση για το τι συμβαίνει στις ιστορίες μετά την ψηφιοποίηση
- Ευαισθητοποίηση σχετικά με τη μονιμότητα των δεδομένων, τις πλατφόρμες και τους αλγόριθμους

- Ενίσχυση της ενημερωμένης συναίνεσης και της πνευματικής ιδιοκτησίας
- **Αλλαγή DigComp 3.0: από την «εύρεση πληροφοριών» → στην κατανόηση της μετατροπής σε δεδομένα**

6.2.2 Επικοινωνία και συμμετοχή σε ψηφιακά περιβάλλοντα

(DigComp 3.0 – συμμετοχή αντί για αλληλεπίδραση)

Μεταξύ των χωρών-εταίρων, οι συμμετέχοντες στο WP2 τόνισαν ότι η ορατότητα στο διαδίκτυο δεν μεταφράζεται απαραίτητα σε ακρόαση. Η διαδικτυακή αφήγηση ιστοριών λειτούργησε όταν υποστήριξε τη συμμετοχή και όχι μόνο την ορατότητα.

Η ψηφιακή αφήγηση υποστηρίζει:

- Πέρα από την κυριαρχία του κειμένου και της γλώσσας, τη συμμετοχική επικοινωνία
- Τη συλλογική δημιουργία νοήματος και την αναγνώριση από ομοτίμους
- Την άσκηση του δικαιώματος να μην μοιράζεται κανείς δημόσια

Επιπτώσεις στην εκπαίδευση ενηλίκων:

- Έμφαση στη συμμετοχή με επιλογή, όχι υποχρεωτική προβολή
- Αναγνώριση της αφήγησης ιστοριών ως πολιτικής και πολιτιστικής συμμετοχής
- Συμφωνίες για σεβασμό στην ψηφιακή συμμετοχή από ομάδες
- **DigComp 3.0 Μετατόπιση: από τις «δεξιότητες επικοινωνίας» στη συμμετοχική ψηφιακή ιθαγένεια**

6.2.3 Δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου και πνευματική ιδιοκτησία

(DigComp 3.0: πνευματική ιδιοκτησία, αναδιαμόρφωση και ευαισθητοποίηση σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη)

Το WP2 αποκάλυψε μεγάλο ενδιαφέρον για τη δημιουργία περιεχομένου και φόβο για το «να το κάνεις λάθος» ή «να μην είσαι αρκετά ψηφιακός». Η ψηφιακή αφήγηση βοηθάει με:

- Την αυτοπεποίθηση ως δημιουργός και όχι απλώς ως καταναλωτής

- Τη συγγραφή, το remix και την ιδιοκτησία
- Την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα εργαλεία που υποστηρίζονται από τεχνητή νοημοσύνη χωρίς εξάρτηση

Επιπτώσεις στην εκπαίδευση ενηλίκων:

- Εργαλεία δημιουργίας με χαμηλό όριο πρόσβασης (προτεραιότητα στα κινητά, διαισθητικά)
- Ανθρώπινη αφήγηση έναντι χρήσης εργαλείων με τεχνητή νοημοσύνη
- Σεβασμός της προσωπικής φωνής έναντι της τεχνολογικής τελειοποίησης

→ **Αλλαγή DigComp 3.0:** από την «παραγωγή περιεχομένου» στην προσεκτική ψηφιακή συγγραφή

6. 2.4. Ασφάλεια, ευημερία και δικαιώματα

(DigComp 3.0 – Ασφάλεια βασισμένη στα δικαιώματα και ψυχοκοινωνική ασφάλεια)

Τα χαρακτηριστικά ασφαλείας ήταν μια σημαντική πτυχή του WP2, ιδίως για τις γυναίκες που δεν έχουν νομικό καθεστώς, έχουν βιώσει τραυματικές εμπειρίες και είναι φροντιστές.

Η ψηφιακή αφήγηση βοηθά στην:

- Προσωπικές αφηγήσεις και έλεγχο της έκθεσης
- Την συναισθηματική ασφάλεια και την τεχνική ασφάλεια
- Την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα ψηφιακά δικαιώματα και τα όρια

Επιπτώσεις στην εκπαίδευση ενηλίκων:

- Αποτελεσματικά ηθικά πρωτόκολλα και διευκόλυνση με γνώμονα το τραύμα
- Εστίαση στην ψηφιακή αξιοπρέπεια και όχι στην ασφάλεια στον κυβερνοχώρο
- Αναγνώριση του δικαιώματος απόσυρσης ή ανωνυμοποίησης της ιστορίας

→ **Αλλαγή DigComp 3.0:** από την «ασφάλεια στο διαδίκτυο» στην ψηφιακή ευημερία και τα ψηφιακά δικαιώματα

6.2.5 Επίλυση προβλημάτων και προσαρμοστική μάθηση

(DigComp 3.0 – προσαρμοστικότητα σε εξελισσόμενα ψηφιακά περιβάλλοντα)

Οι γυναίκες ανέφεραν ότι μαθαίνουν «δοκιμάζοντας, αποτυγχάνοντας και δοκιμάζοντας ξανά», μερικές φορές με τη βοήθεια άλλων γυναικών και όχι μέσω κάποιας επίσημης μαθησιακής διαδικασίας.

Η ψηφιακή αφήγηση ιστοριών βοηθά:

- Την εκμάθηση μέσω της προσαρμογής και του πειραματισμού
- Την επίλυση προβλημάτων με την υποστήριξη των συνομηλίκων
- Χειρισμό νέων εργαλείων με αυτοπεποίθηση

Επιπτώσεις στην εκπαίδευση ενηλίκων:

- Ομαλοποίηση της αβεβαιότητας και των λαθών
- Ενθάρρυνση της συλλογικής επίλυσης προβλημάτων
- Έμφαση στη μάθηση για τη μάθηση στην ψηφιακή εποχή

→ **Αλλαγή DigComp 3.0:** από την «επίλυση τεχνικών προβλημάτων» στην προσαρμοστική ψηφιακή μάθηση

7. Εναρμόνιση και σύμπνοια με LifeComp: Προσωπικές και κοινωνικές διαστάσεις της αφήγησης

Το DigComp 3.0 τονίζει το γεγονός ότι η ψηφιακή ικανότητα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις προσωπικές και κοινωνικές ικανότητες. Αυτό υποστηρίζεται έντονα από το έργο WP2 στο πλαίσιο του προγράμματος STORYLIGHT.

7.1 Προσωπική διάσταση

(Αυτορρύθμιση, ανθεκτικότητα, ευεξία)

Εντύπωση από το WP2: Πολλές μετανάστριες βιώνουν αόρατο, αμφιβολία για τον εαυτό τους ή φόβο για την κρίση των άλλων.

Η αφήγηση ιστοριών ενισχύει:

- Την αυτογνωσία και την αυτοέκφραση
- Τη ρύθμιση των συναισθημάτων μέσω της επιλογής της αφήγησης
- Την αυτοπεποίθηση και την ικανότητα δράσης

7.2 Κοινωνική διάσταση

(Ενσυναίσθηση, συνεργασία, αίσθηση του ανήκειν)

WP2: Η ομαδική αφήγηση συμβάλλει στη δημιουργία εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης στην ομάδα.

Η αφήγηση ιστοριών ενισχύει:

- Την ενσυναίσθηση και την αμοιβαία αναγνώριση
- Τη συνεργατική δημιουργία νοήματος
- Την ασφαλή κοινωνική συμμετοχή

7.3 Διαστάσεις της μάθησης για τη μάθηση

(Νοοτροπία ανάπτυξης - Δια βίου μάθηση)

WP2: Οι θετικές εμπειρίες ψηφιακής αφήγησης αναζωπυρώνουν το κίνητρο για μάθηση.

Η αφήγηση ενισχύει:

- τη στοχαστική μάθηση
- τη νοοτροπία ανάπτυξης
- το κίνητρο για τη συνέχιση της εκπαίδευσης

8. Ολοκληρωμένος πίνακας ικανοτήτων: DigComp 3.0 × LifeComp

Πρακτική ψηφιακής αφήγησης	DigComp 3.0 Εστίαση	Διάσταση LifeComp
Επιλογή του τι θα μοιραστείτε	Ευαισθητοποίηση και δικαιώματα σχετικά με τα δεδομένα	Αυτογνωσία
Δημιουργία μιας ιστορίας	Ψηφιακή πνευματική ιδιοκτησία	Αυτοπεποίθηση και ανάπτυξη
Ομαδική αφήγηση ιστοριών	Συμμετοχική επικοινωνία	Ενσυναίσθηση και αίσθημα του ανήκειν
Διαχείριση της ορατότητας	Ψηφιακή ευημερία και ασφάλεια	Αυτορρύθμιση
Αντανάκλαση της διαδικασίας	Προσαρμοστική μάθηση	Μαθαίνοντας να μαθαίνεις

9. Επιπτώσεις για τους παρόχους εκπαίδευσης ενηλίκων

Σύμφωνα με τα πρότυπα DigComp 3.0 και LifeComp, η ψηφιακή αφήγηση στην περιεκτική εκπαίδευση ενηλίκων πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα εξής:

- Προσέγγιση της διαδικτυακής ικανότητας ως εξαρτώμενης από το πλαίσιο και επηρεαζόμενης από τις σχέσεις

- Έμφαση στην ενεργό συμμετοχή, την ηθική και τη συμμετοχή

- Να δίνεται προτεραιότητα στη διαδικασία έναντι της απόδοσης

- Οι μετανάστριες πρέπει να θεωρούνται ψηφιακές πολίτες και συνεισφέρουσες στον πολιτισμό.

Οι πάροχοι εκπαίδευσης ενηλίκων ενθαρρύνονται να ενσωματώσουν την αφήγηση με τους ακόλουθους τρόπους:

- Δεξιότητες ψηφιακής παιδείας

- Μαθήματα γλώσσας και ένταξης

- Προγράμματα ενδυνάμωσης και κοινοτικής μάθησης

Inclusive Digital Storytelling aligned with DigComp 3.0 & LifeComp

Σχήμα 8. Περιεκτική ψηφιακή αφήγηση ιστοριών σύμφωνα με το DigComp 3.0 και το LifeComp

10. Τελικές παρατηρήσεις

Στο πλαίσιο της πρωτογενούς και δευτερογενούς έρευνας του WP2, αποδείχθηκε ότι η ψηφιακή αφήγηση ιστοριών είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο ένταξης στην εκπαίδευση ενηλίκων, όταν γίνεται με προσοχή και σύνεση. Ο παρών οδηγός προσφέρει στα ιδρύματα εκπαίδευσης ενηλίκων ένα αποτελεσματικό και ευέλικτο εργαλείο με το οποίο οι εκπαιδευτές και οι επαγγελματίες μπορούν να βοηθήσουν τους ενήλικες μαθητές να αυξήσουν την αυτοπεποίθησή τους και τα επίπεδα κοινωνικής συμμετοχής τους χρησιμοποιώντας τεχνικές αφήγησης. Η ευθυγράμμιση του οδηγού STORYLIGHT με το DigComp 3.0 και το LifeComp τοποθετεί την ψηφιακή αφήγηση στο σταυροδρόμι του μέλλοντος, των δικαιωμάτων και της ενδυνάμωσης στην εκπαίδευση. Αντιμετωπίζει άμεσα τις πραγματικότητες που περιγράφονται στο WP2 και προσφέρει μια σταθερή βάση πάνω στην οποία μπορούν να χτιστούν περαιτέρω πόροι και πιλοτικές δράσεις του STORYLIGHT. Ο οδηγός αυτός συνδέει τον κόσμο της έρευνας με τον κόσμο της πρακτικής, χαράζοντας την πορεία για το σχεδιασμό εκπαιδευτικού υλικού, κατευθυντήριων γραμμών διδασκαλίας και πιλοτικών δράσεων για τα επόμενα πακέτα εργασίας που θα ακολουθήσουν.

Ε) Παραρτήματα

Παράρτημα 1: Κατευθυντήριες ερωτήσεις για τις συνεντεύξεις της ομάδας εστίασης και των εκπαιδευτών ενηλίκων

Για τους εκπαιδευτές ενηλίκων μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις ίδιες καθοδηγητικές ερωτήσεις για την ομάδα εστίασης και τις συνεντεύξεις.

Γενικές πληροφορίες

Ηλικία:

Φύλο

Έχετε εμπειρία σε προγράμματα συμπεριληπτικής εκπαίδευσης που απευθύνονται σε γυναίκες με μεταναστευτική εμπειρία; Εάν ναι, ποια;

Ένταξη και κοινωνική συμμετοχή

- Πείτε μας για τις εμπειρίες σας με την ένταξη γυναικών με μεταναστευτική εμπειρία σε εκπαιδευτικά προγράμματα. Ποιες προκλήσεις αντιμετωπίζετε; Ποιες ευκαιρίες, δυνατότητες και προοπτικές βλέπετε;
- Κατά τη γνώμη σας, ποια μέτρα έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα αποτελεσματικά στην προώθηση της κοινωνικής συμμετοχής;

Ψηφιακή παιδεία και ψηφιακή αφήγηση

- Πόσο σημαντική είναι, κατά τη γνώμη σας, η ψηφιακή παιδεία για τις μετανάστριες;
- Ποιες ψηφιακές δεξιότητες διαθέτουν συνήθως οι μετανάστριες;
- Ποιες ψηφιακές δεξιότητες λείπουν συνήθως από τις μετανάστριες;

Ο συντονιστής πρέπει να εξηγήσει την ιδέα της ψηφιακής αφήγησης, ώστε να διασφαλίσει ότι όλοι οι συμμετέχοντες στην έρευνα έχουν το ίδιο επίπεδο πληροφόρησης. Στη συνέχεια, ο συντονιστής μπορεί να θέσει τις ακόλουθες ερωτήσεις.

- Ποιο είναι κατά τη γνώμη σας το δυναμικό της ψηφιακής αφήγησης στην εργασία με γυναίκες με μεταναστευτική εμπειρία;
- Ποια θέματα και ιστορίες είναι ιδιαίτερα κατάλληλα για να απευθυνθείτε σε γυναίκες με μεταναστευτική εμπειρία μέσω της ψηφιακής αφήγησης;
- Ποιοι πρόσθετοι πόροι ή μέτρα υποστήριξης θα σας βοηθούσαν να ενσωματώσετε με επιτυχία την ψηφιακή αφήγηση στα εκπαιδευτικά σας προγράμματα;

Παράρτημα 2 Κατευθυντήριες ερωτήσεις για την ομάδα εστίασης των μεταναστριών

Γενικές πληροφορίες

Ηλικία:

Χώρα προέλευσης:

Διάρκεια παραμονής:

Ασχολείστε επί του παρόντος με αμειβόμενη εργασία και, αν ναι, τι είδους εργασία είναι αυτή;

Έχετε πρόσβαση σε προγράμματα περαιτέρω εκπαίδευσης και κατάρτισης και, αν ναι, σε ποια;

Ένταξη και κοινωνική συμμετοχή - να ακουστεί η φωνή σας

- Πείτε μας για τις εμπειρίες σας από την αναχώρησή σας από τη χώρα καταγωγής σας, την άφιξή σας στη χώρα υποδοχής μέχρι σήμερα.
- Ποιες προκλήσεις αντιμετωπίσατε;
- Ποιες ευκαιρίες και προοπτικές σας παρουσιάστηκαν;
- Πώς βιώνετε την κοινωνία της χώρας υποδοχής;
- Αισθάνεστε μέρος της κοινωνίας; Γιατί (όχι);

Ψηφιακές δεξιότητες και χρήση των μέσων ενημέρωσης

- Ποιος είναι ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογιών στην καθημερινή σας ζωή;
- Πώς χρησιμοποιείτε τις ψηφιακές συσκευές (υπολογιστή, smartphone, tablet), τα ψηφιακά μέσα (ήχο, βίντεο, διαδραστικό περιεχόμενο, κοινωνικά μέσα, μέσα βασισμένα σε κείμενο)

- και το διαδίκτυο;
- Ποιες προκλήσεις αντιμετωπίζετε κατά τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών;
- Ποια υποστήριξη θα σας βοηθούσε να αναπτύξετε τις ψηφιακές σας δεξιότητες;

Παράρτημα 3: κατευθυντήριες ερωτήσεις για τις συνεντεύξεις με τις μετανάστριες

Στις συνεντεύξεις με τις μετανάστριες θέλουμε πραγματικά να τις ενθαρρύνουμε να διηγηθούν την προσωπική τους ιστορία, οπότε θα επικεντρωθούμε στο να τις ακούσουμε. Έτσι, αυτό το μέρος θα είναι το κύριο μέρος των συνεντεύξεων, δίνοντας πραγματικά στις γυναίκες χώρο να διηγηθούν τις ιστορίες τους (βλ. τις συστάσεις για τις αφηγηματικές συνεντεύξεις παραπάνω). Τα άλλα δύο μέρη παραμένουν τα ίδια όπως και στη συζήτηση της ομάδας εστίασης.

Γενικές πληροφορίες

Ηλικία:

Χώρα προέλευσης:

Διάρκεια παραμονής:

Ασχολείστε επί του παρόντος με αμειβόμενη εργασία και, αν ναι, τι είδους εργασία είναι αυτή;
Έχετε πρόσβαση σε προγράμματα περαιτέρω εκπαίδευσης και κατάρτισης και, αν ναι, σε ποια;

Ένταξη και κοινωνική συμμετοχή - να ακουστεί η φωνή σας

Ποιος ήσασταν πριν φύγετε και ποιος έχετε γίνει από τότε που φτάσατε και ζείτε στη χώρα υποδοχής; Ποιες ήταν οι βασικές εμπειρίες και τα ορόσημα της ατομικής σας μεταναστευτικής διαδικασίας; Είστε ελεύθεροι να επιλέξετε ποιες εμπειρίες θέλετε να μοιραστείτε.

Ψηφιακές δεξιότητες και χρήση των μέσων ενημέρωσης

- Ποιος είναι ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογιών στην καθημερινή σας ζωή;
- Πώς χρησιμοποιείτε τις ψηφιακές συσκευές (υπολογιστή, smartphone, tablet), τα ψηφιακά μέσα (ήχο, βίντεο, διαδραστικό περιεχόμενο, κοινωνικά μέσα, μέσα βασισμένα σε κείμενο) και το διαδίκτυο;
- Ποιες προκλήσεις αντιμετωπίζετε κατά τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών;
- Ποια υποστήριξη θα σας βοηθούσε να αναπτύξετε τις ψηφιακές σας δεξιότητες;

Co-funded by
the European Union

Το έργο αυτό διατίθεται υπό την άδεια Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License. Για να δείτε ένα αντίγραφο αυτής της άδειας, επισκεφθείτε τη διεύθυνση <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/> ή στείλτε επιστολή στη Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, ΗΠΑ.

innopixel

